

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina II

Broj 31

Tuzla, 24.11.1994

Cijena 1 DEM

3 KUNE

RIM
Trg Sv. Petra

INTERVIEW:
Jadranko Prlić

O POJMU KARDINAL,
ZAŠTO?

HRVATSKA OPĆINA RAVNE BRČKO

OD STOGLAVA
PA DO SAVE

DŽIHAD PROTIV BOSNE

POŠTO DOMOLJUBLJE OVDJE SADA MJERE, PROCJENJUJU NAGRAĐUJU JEDINE NAM PARTIJE KONSTITUTIVNIH NARODA, NA DVIJE INTERNACIONALNE KONFERENCIJE U TUZLI, MOŽE SE RECI - BILO JE MALO DOMOLJUBA, UGLAVNOM NA OTVARANJU.

Ipak uvodničar HG br.30 bio je malo prestrog, dakle malo neobjektivan, u tekstu o građanskoj opciji. Naime, nisu svi građani u Građanskoj opciji, niti su građani, svi iz Građanske opcije. Ljudi, koji su u fantastično brzim izmjenama političkog i ratnog konteksta, u zaštiti onoga što su u datoj ratnoj kontekstualnoj situaciji smatrali ispravnim, djelovali, na njihovu učinkovitost najlakše je bilo staviti etiketu nacionalnog. S druge

strane, Opcijaši, koji se kunu da su čisti borci za čista građanska prava, morali su počesto, po sili agresivno brzih izmjena ratnog konteksta, uzimati u obzir i jedan od glavnih ingredijenata rata - nacionalno. Pripadam onima koji rat, koji sada i ovdje traje, smatram agresijom na BiH. Poći od pretpostavke da u svemu što se u BiH događalo nakon Referenduma, nije bilo nacionalnog, osim nešto malo kod Srba, nije prihvatljivo. Isto tako je neprihvatljivo ponašati se kao da su jedini dobri Srbi oni koji nemaju veze sa Palama ili nisu ništa, i jedini dobri Hrvati oni koji nemaju veze sa Grudama ili nisu ništa, i kao da su svi Muslimani dobri, naročito oni koji nisu ništa.

Ti Hrvati, ti Srbi i ti Muslimani, ipak nisu ništa, već su Europa. Za Bosnu se

brinu, ali za Europom čeznu, pa ako su nešto, onda su više Europljani nego Bosanci. Pošto se ne slažu niti sa jednom politikom u Bosni, jer su politike u Bosni nacionalne a oni su više kao eurokrem eurokosmopolitizma, njihova učinkovitost u BiH, onakvoj kakva je danas, je neučinkovita. Više šansi imaju u Europi, jer ih europske mirotvorne i milosrdne asocijacije vole, a oni tamo već imaju dio našeg puka, fali im samo teritorij, i da tome puku daju ono u što se kunu - građanska prava (europski pasoš) i eto im države.

Međutim, da nije njih, toliko pametnih, toliko simpatičnih i lijepih, toliko intelektualno superiornih, toliko kosmopolitskih da si mogu dozvoliti luksuz da ne budu ništa, oni koji su upali u žrvanj rata i

djeluju u njemu svakim danom u drukčijem ratnom kontekstu, nadrijali bi i više i duže. Ipak su oni Europa, koje, iako nije članica UN, više se pika od priznate i još mnogo toga Bosne. Iako su oni koji su došli na dvije tuzlanske ratne internacionalne konferencije sve neki vice / deputy, ipak su oni visoko plasirani drugi, rijetko drugorazredni u Europi. U uvjetima u kojima su održane, obje konferencije su najveći uspjeh Opcije na domaćem terenu. Dosud je briljirala samo na inozemnim (Bruxelles, Bologna). A nama ostalima, od kojih neki još uvijek čak i hrvatuju po Tuzli, mnogi od njih su značajan dio našeg ufanja i nade.

Azdahoghly

ASOCIJATIVNI SATARAŠ

Papa kao poglavar jedne velike zajednice ljudi koji se nazivaju Rimokatolici, vjerovatno, nije imao vremena doći u Hercegovinu u svezi sa uhićenjem tuzlanskog muftije. Interventirao je njegov kardinal Kuharić, a na lice mjesta radi njegovog oslobođenja izasao je gvardijan, fra Petar Matanović.

Na misi posvećenoj mrtvima na groblju u Ljepunicama, župnik Franjevačkog samostana u Sikari izdvojio je dva događaja po značaju i značenju za naš narod: priznanje nezavisnosti Bosni i Hercegovini i, drugi događaj, imenovanje nadbiskupa Vrhbosanskog, Vinka Pušića, kardinalom.

Prije nego je došlo do sukoba postrojbi HVO i Armije BiH, Kongres Muslimana intelektualaca, u svome programu, stavlja u ekvidistanu četnike i ustaše u genocidu Muslimana. Ta organizacija, bar na prvi pogled, prihvaća Washington. Što god više Federacija kasni to je Republika brža u implementiranju jedine nam države sa jednim nam narodom, jednim nam vodom, jednim nam vlasnikom, jednim nam jezikom, jedinom nam zastavom i jedinom nam himnom. Preko noći nikli su udžbenici po novom nastavnom programu onih predmeta koji nam jedini narod znače. Sve je spremno za tromi dolazak Federacije, kojoj će se, ako se bude moralo, od programa dati poneka mirvice. Drugi, prema svome broju značenju i značaju u okviru Federacije, dobivaju onoliko koliko smiju tražiti i uzeti. Hrvati traže sporo i malo.

Da je Hrvatima namijenjeno malo hise Federacije, vidi se po tome što u narodu, mjesnoj zajednici, džamiji i džematu, nema ni govora o blagodatima Federacije. Tu se vrši velika propagandna aktivnost. Što manje se, veće i opremljenije novine. U jednom od njih, papina natuknica "Europu treba reevangelizirati" prevodi se sa "cijelu Europu, dakle i Bosnu, treba učiniti katoličkim prostorom". Novina se dalje pita: "Što u tom slučaju biva sa Bošnjacima Muslimanima? Načiniti od njih katolike, jasno je to i papi, nemoguće je. Njih bi dakle trebalo ukloniti iz Europe. Ukloniti, ubiti, zaklati, objesiti, otrovati, žive zapaliti... bilo kako, samo da ih nema. Jer cijelo područje bivše Jugoslavije, kao uostalom i cijelu Europu treba reevangelizirati, kaže Papa. Tri godine Slobodan Milošević radi na "uklanjanju Muslimana" (Pazite dobro, ovi navodnici navode čitaoca da zaključiti da je ovo rekao Papa, a to je maloprije rekao članokopisac) Milošević na taj način postaje kalfa, sluga pape Ivana Pavla II, jer za njega odraduje posao. Kad je Franjo Tuđman shvatio da Papi nije mrsko što Milošević "uklanja" Muslimane, i on se lažno toga postao. No i Papi i Miloševiću i Tuđmanu planove je pokrivala Armija BiH!

A što se pak tiče Bosanske, pretežno muslimanske armije, kako bi to za nju rekli naši pretežno evangelizirani prijatelji, Amerikanci - treba pogledati str. 21 rečenoga lista. Izašao je 09/11/94.

Papi se u istom tekstu zamjerava što nije ništa učinio u povodu oslobađanja tuzlanakog muftije. Sva ova informacijska, moralna, politička papzjomanija, prilično pismeno je sročena u jednom znamenitom listu čijem Savjetu na čelu stoji napisan - Guverner.

Dragonson

Pismo predsjednika Federacije Bosne i Hercegovine gospodina Krešimira Zubaka, načelniku općine Tuzla gospodinu Selimu Bešliagiću:

OPĆINA TUZLA

n/r načelnika - gosp. BEŠLAGIĆ

T U Z L A

Štovani gosp. Bešliagiću,

Uz ovo pismo dostavljam Vam fotokopiju zamolbe koju sam dobio od Društva "Hrvatski dom" iz Tuzle iz kojeg možete zaključiti razloge njihovog obraćanja meni, kao i svrhu mog pisma Vama.

Dakle, molim Vas da se osobno angažirate kako bi se riješilo pitanje poslovnih prostorija Društva.

Pretpostavljam kako je i u Tuzli teško moći naći odgovarajući poslovni prostor, no siguran sam da bi se do konačnog vraćanja zgrade njezinom vlasniku, ovo pitanje moglo privremeno riješiti tako što bi se njezin dio (odredjen broj prostorija) dao odmah na korištenje Društvu, ili, pak, na drugi zadovoljavajući način ovaj problem privremeno riješiti.

S tom molbom i skladnom njezinom udovoljavanju, srdačno Vas pozdravljam.

Prilog: 1

Broj: 01-183/94

Sarajevo, 20. listopada 1994. god.

Dostavljeno:

- naslovu,
- Društvo "Hrvatski dom",
- a/a

Na potezu je općina Tuzla. Očekujući akciju uzdržavam se komentiranja.

LOKALNA DEMOKRACIJA U BIH

Radni seminar u Tuzli

Tuzla je 11-13. studenog bila domaćin međunarodnog seminara "Lokalna demokracija u BiH i Europi". Organizatori su: općina Tuzla, Forum građana Tuzla i Helsinški parlament građana u suradnji sa Vijećem Europe. Na poziv organizatora odazvali su se sudjelovateli iz 19 zemalja, njih preko 120. Nazočni su bili i predstavnici većina međunarodnih organizacija koji, zbog rata, borave u BiH. Rad se odvijao po radnim skupinama.

Jedan od organizatora, Helsinški parlament građana, je Seminar iskoristio za širenje svoje kampanje "Otvorenih gradova". Ciljevi su: deblokada bh. gradova i njihovo otvaranje za sve religije, ideje i projekte; učinkovitija zaštita vanjskih granica BiH, ukidanje opsada gradova, otvaranje putova, promoviranje lokalnih demokratskih institucija, razvijanje tješnje suradnje "otvorenih gradova" Europe.

Interesantno je da se, po njima, BiH graniči sa Hrvatskom i "dijelovima Hrvatske" koje drže Srbi. Neka nova država?

Domaćin je Seminar iskoristio za prezentiranje

razvojnih planova Tuzlansko-podrinjske veležee, te traženje potencijalnih interesata za pomoć u realiziranju istih. "Ribu nam ne treba poklanjati, treba nas naučiti kako da je uhvatimo" - kopirao je američkog predsjednika načelnik Bešliagić. Nadajmo se da će se upecati neki donator. Ponovno je aktualizirana ideja otvaranja Tuzlanskog aerodroma i izvršen pritisak na međunarodne čimbenike da se to učini.

Da li su interesi i ciljevi organiziranja Seminara organizatora identični? Da li su sudjelovateli ispunili svoja očekivanja? To su pitanja na koja nemamo odgovor. Bilo je uočljivo da pojedinih očekivanih gostiju nije bilo. Činjenica je da politička utakmica "lijevih građanskih opcija" sa vodećom muslimanskom strankom ulazi u završnu fazu. Seminar je sigurno dio nečije strategije. Kako saznajemo iz povjerljivih izvora, uskoro će se "klevetanje" prvog čovjeka općine na konferenciji za novinstvo stranke SDA, naći pred sudom. Nadajmo se da će se sve završiti u granicama fer-pleja.

I. M.

Govor gospođe Zlate Musić na Međunarodnoj konferenciji "Može li biti Europe bez multikulture"

Privremenost predugo traje

Dragi prijatelji, dame i gospodo. Ja sam Musić Zlata, predsjednik Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" u Tuzli.

Nije za čuđenje vidjeti Vas danas u državi Bosni i Hercegovini i u našem gradu, jer mislim da ovo vrijeme i dramatični događaji u njemu zahitavaju i izazivaju reagiranje ljudi provjerenih humanističkih i demokratskih nazora. Za mnoge od nazočnih politička i fizička je odvažnost sudjelovati u radu ove Konferencije u prostoru i vremenu opasnog življenja.

Na ovo malo ekumenskog prostora Zemlje u državi Bosni i Hercegovini, za koju puno ljudi na svijetu i ne zna da postoji, a mnogi su o njoj pogrešno informirani u posljednjih nekoliko godina top vijestima u sredstvima javnog informiranja i izvješćima ratnih dopisnika, je rat. Na kraju dvadesetoga stoljeća je rat, kakav se u povijesti ratovanja ne može komparirati.

Svjedoci smo razaranja svega što je čovjek svojim postojanjem i radom stvorio, svjedoci smo nasilnih migracija etnika ove države i grada unutar prostora države i izvan nje, po cijelom svijetu po cijeloj zemljinoj kugli.

Motivi začetnika rata su morbidni, a po faktografiji ratovanja fašistoidni. Negira se postojanje Bosne i Hercegovine, negira se postojanje naroda, kulture i svega što Bosnu čini Bosnom. A to smo i mi ljudi koji u ovoj zemlji živimo oduvijek u zajednici koja je multikonfesionalna, multinacionalna i multikulturalna sa svim složenim interakcijama koje iz ove složenosti proistječu; takvi želimo i ostati i opstati.

Kroničari povijesti su zabilježili vjekovne aspiracije za ovim komadićem prostora, različitim aspiranata i za dominacijom nad duhom i dušama ljudi Bosne i Hercegovine. Pa ova država postoji i

danas upravo takva izmiješana u svim vidovima, govori o žilavosti i želji ljudi ne samo za fizičkim opstankom, nego i životom u svim njegovim vidovima. U ovim tragičnim ratnim okolnostima nestaju, ginu i stradaju ljudi i ljudska dobra, vjerski objekti (crkve, džamije) i spomenici kulture, ali vjerujem ostat će ljudi svih nacionalnosti i različitih kulturoloških krugova koji će takvu ideju o Bosni i Hercegovini, zemlji ljudi spremnih na razumijevanje i poštivanje nužnih razlika među nama prenesti na sljedeće generacije i u tome je suština i neuništivost ove zemlje, koja će, uvjeren sam, preživjeti ove devastacije i opstati onakva kakva je, kakva je i bila: s dušom i tolerancijom.

Na popisu organizacija i ustanova koje učesnici ove Konferencije mogu posjetiti, a u rubrici institucije kulture na rednom broju 8 nalazi se nepotpuni naziv društva kojemu sam predsjednik. To je Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" sa mojim privatnim brojem telefona u stanu od 51 m². To nije sjedište Društva. Društvo nema sjedište. HKD "Napredak" je prvo nacionalno kulturno društvo koje je u Tuzli prije četiri godine obnovilo rad. I radilo, dobrotom i razumijevanjem Franjevačkog samostana u maloj adaptiranoj prostoriji istoga samostana. Uvjeti za rad očajni, ali motivi za okupljanje snažni. Društvo ima dvije stotine aktivnih članova sekcija, svih a ne samo hrvatske nacionalnosti. Ne radimo aktivno već četvrti mjesec jer uz sve deklarativne teorije o zajedništvu općina Tuzla nam nije riješila i dodijelila prostor za rad kako je to učinjeno u istom nivou društvima različitih predznaka: građanskih i nacionalnih.

Nesretna sam kao predsjednik što Vam ne možemo prezentirati dio programa djevojačkog pjevačkog zbora, koji svojim anđeoskim glasovima nosi kompleksnu politoniju Brahmisa lakoćom mladosti

KULTURNI SADRŽAJI ZA VRIJEME SEMINARA

U večernjim satima, za sudjelovatelje Seminara, domaćini su pripremili kulturne programe. U "Kristalnoj dvorani", među ostalima, nastupili su članovi izvorne grupe Kulturno-umjetničkog društva "Mijo Kerošević Guja" sa Husina. Izveli su igre hrvatskog naroda sa Husina u autentičnim narodnim nošnjama. Udruženje sazlija iz Tuzle predstavilo se nastupom svog člana Sulejmana Šarića. Veće je upropastila modna revija. Cilj je bio pokazati utjecaj tradicionalne narodne kulture - vezovi sa narodnih nošnji, na suvremenu kulturu. Dobra zamisao, možda i realizacija na modelima, ali ukupan efekat loš. Opravdanje će kao i za sve biti - rat.

U Galeriji portreta priredena je postavka nekoliko izložbi tuzlanskih autora, te nastup mladih gitarista tuzlanske Srednje muzičke škole u klasi Predraga Stankovića.

U prostorijama Hrvatskog doma (tuzlanskog kazališta), nastupio je Ženski hor iz Zenice.

Zadnji dan Seminara sudjelovateli su posjetili Muzej solarstva i Narodnu i Univerzitetnu biblioteku.

I. M.

I ljepote, te zanos Brittenovih varijacija na duhovne teme. Voljela bih da ste u mogućnosti čuti kako zvuči Albinonijev "Adagio" na hrvatskom nacionalnom instrumentu tamburi, te Zehetnerov "Divertimento za flautu i tamburaški orkestar". To nije moguće jer nam nije riješen prostor za rad te se ne možemo okupiti i raditi. Mislim i želim vjerovati da se radi o političkoj nespretnosti i da će taj problem uskoro biti riješen.

Možda će Vam u globalnoj problematiki Konferencije izgledati suviše iznošenje ovih pojedinosti, no mislim da ćete uvidjeti da in tutto, u životu ovdje ne ide sve tako da smo svi zadovoljni. Nadam se još uvijek da je to u našem slučaju privremeno, mada ova privremenost već prilično dugo traje.

Tijekom četverogodišnjeg rada, uz prekide zbog opasnosti po život svih nas, radili smo na promociji svojih nacionalnih kulturnih vrijednosti i kulturoloških posebnosti kao i na promociji svjetskog kulturnog naslijeđa u okviru svojih mogućnosti i svoje djelatnosti, nikoga ne ugrožavajući.

Ja Vas molim da ovo izlaganje ne tumačite kao disonantan ton osnovnoj orijentaciji Tuzle i ove Konferencije, no život je niz konkretna koja su tu ponekad gole, tužne i Alisonantne.

I danas iz našega grada odlaze svakodneвно desetine autobusa onim jedinim šumskim putem prema neizvjesnom, nekuda. Odlaze i Bošnjaci-Muslimani i Hrvati i Srbi. Većina ih se odriče svega, i imovine i identiteta. Međutim, vjerujte, ostat će nas dovoljno da Bosnu i Hercegovinu očuvamo i održimo sa svim navedenim atributima i prefiksima, odgovarajući na upit u temi ove Konferencije: ne može biti Bosne i Hercegovine bez multikulture, a tako iščašeno usmjerena energija ljudi koji pokušavaju obaviti ove fundamente na kojima funkcioniramo je prozirna, opaka i privremena.

U želji da što prije stane ova polivalentna mora zahvaljujem u ime Društva svim ljudima koji nas pokušavaju razumjeti i koji nam pomažu u pravilnoj prezentaciji situacije u kojoj se nalazimo. Bole nas već dugo ispružene ruke za svim vidovima pomoći i želimo da to stanje stane, jer nam je kao kruh nasušni potreban dostojanstveniji status od ovoga u kojemu se kao ljudi nalazimo.

Hvala na pažnji,

Ja sam namjerni optimist. Ja vjerujem.

Tuzla, 4. studenog 1994.

Musić Zlata

GOSTOVANJA

REVIJALNI ZVUK "OMLADINSKOG HORA" IZ ZENICE

- "Između zbornica bosanskih djevojaka iz Zenice i slušatelja iz W i t z e n h a u s e n u stajao je križ na oltaru kao simbol nade..." zapisao je između ostalog kroničar ovog grada u SR N j e m a č k o j prateći nastup "Omladinskog hora" iz Zenice u okviru njihovog gostovanja na Internacionalnom festivalu u Halleu mjeseca svibnja 1994. godine.

I zamislite, danas se opet ponavlja simbolika križa, ponavlja se simbolika nade i svega onoga što je ove djevojke, njihov grad i čitavu našu zemlju snašlo u ovom strašnom ratu koji još uvijek traje.

Križ na oltaru crkve Franjevačkog samostana u Tuzli ponovno je bio simbol čežnje za mirom ali ovoga puta u povodu jubilarnog nastupa "Omladinskog hora" te u povodu obilježavanja 50-te obljetnice društva "Bosna" iz Tuzle. U predivnom i svečanom crkvenom prostoru njihovi glasovi gotovo su se stopili u zajedničku, uzvišenu molitvu mira, izrečenu kroz taktove pjesama "Ave Maria", "Moderato cantabile", "O Happy day" i druge, da bi na kraju kompozicijom "Let the Sunshine" iz mjuzikla "Kosa" prisutnu publiku gotovo podigli na noge.

Nošena stalnim i spontanom aplauzima i oduševljenjem djevojke "Omladinskog hora" sa zborovodnom Milenom Karovićem i solistima Duškom Andrić - Ružić i Sašom Domuzom dodavali su uvijek nove boje svojim već dobro uvježbanim točkama. Uz to osvježene instrumentalnom pratnjom što, moramo priznati, je dosta rijedak slučaj kod nas, pomenute kompozicije iz njihovog repertoara fascinirale su melodikom, harmonijom i ritmikom, što je opet predivno odgovaralo crkvenom prostoru, dočaravajući nam tako atmosferu vedrine i vjere u bolje sutra.

Jednom riječju, od početka pa sve do kraja, njihov nastup odasao je izražajnošću, dopadljivom ujednačenošću glasova i zrelom harmonskom strukturom, pa im za ovaj zbilja prjatan glazbeni ugođaj upućujemo pregršt čestitki.

B. Štumpf

INTERVIEW : Podpredsjednik Vlade Republike i Federacije i ministar obrane dr. Jadranko Prlić:

Vrijeme će pokazati istinu

Svakako da ne smijemo doći u situaciju da otvaramo spiralu međusobnih optužbi koje će nas udaljiti od ostvarenja onog što predstavlja jedinu budućnost za oba naroda. Bez Federacije nema ni hrvatski narod budućnosti na ovim područjima, izuzev na pojedinim. Želim da razgovaramo o problemima i načinima da se oni prevladaju.

Gospodine Prliću, obnašajući u ovom delikatnom trenutku dvije izuzetno odgovorne službe dopremijera Vlade i ministra obrane Federacije BiH, u prilici ste da ocijenite u kojoj ulozi brže napredujete glede provedbe Ustava Federacije odnosno primjene Washingtonskih sporazuma?

Prlić - Projekt Federacije je dosta složen i inače je karakteristično pojednostavljanje materije s kojom se mi suočavamo. Primjena Ustava Federacije znači izgradnju posve novog državnog, pravnog i ekonomskog sustava na području kojeg Federacija pokriva. U ovom trenutku imamo dva državna entiteta kada je riječ o unutarnjem ustroju Bosne i Hercegovine, tj. područje koje nadzire HVO i HR Herceg-Bosna i drugo područje koje nadzire Armija BiH. Tu faktički funkcionira unutarnji ustroj koji definira zakonodavstvo Bosne i Hercegovine. Sa dva stajališta treba sagledavati problematiku. Prvo je, kako omogućiti u međuvremenu (do uspostave cjelovitog sustava) da život ipak funkcionira, da se omogući kretanje ljudi, robe i kapitala. Mi to postižemo neposrednim dogovorima na terenu. Drugi, bitniji, jeste uspostava cjelokupnog sustava Federacije, tj. svega onoga što je zapisano u Ustavu Federacije. Pod tim se podrazumijeva donošenje svih potrebnih zakona, njihova provedba na terenu, organizacija federalne vojske, federalnog i kantonalnog sustava, unutarnjih poslova, zajedničkog carinskog i ekonomskog sustava, sustava rasporeda prihoda između Federacije, veležupa i općina.

Dakle, riječ je o jednom izuzetno velikom projektu. Vi znate, kada je prije bilo riječi o promjenama Ustava, da je procedura trajala po godinu dana samo radi promjene dijela zakona koji je bio predviđen tim Ustavom. Danas se mi praktički nalazimo na startu kad moramo donositi nove propise, osim nekih kojih su već postojali. Sve ostalo treba donijeti novo, i nove propise i stvarati nove institucije. Tako, da nisam prezadovoljan, a nisam ni nezadovoljan. Pokušavam realno sagledati situaciju u kojoj se nalazimo.

Česti su javni prigovori, čak i predsjednika Predsjedništva RBiH Alije Izetbegovića da Federaciju usporava - da ne kažemo koči - isključivo hrvatska strana u BiH, odnosno hrvatski korpus uopće. Da li je to točno? (Ako odgovor nije potvrđen, ilustrirajte ga podacima iz oblasti kadrova, povratka izbjeglica i sl.)

O srednjoj Bosni

Sukob u srednjoj Bosni bio je najžešći.

Prlić - Bio je najžešći zbog velike izmiješanosti pučanstva. U srednjoj Bosni gotovo u svakoj općini imate 50%:50% u broju pučanstva. Da su Hrvati htjeli taj rat, da su htjeli da zauzmu to područje, onda bi to uradili početkom 92., kada Muslimani uopće nisu bili naoružani, i kada su mogli za vrlo kratko vrijeme da osvoje i da zauzmu i sve ostalo. Dakle, ta je stvar strateški gledano - riješena. Bilo je i nekih povoda koje su i Hrvati izazvali, ali o tome toliko. Svaka istina je samo jedna istina. Poštujem da svatko kaže svoje mišljenje, a i da ja kažem svoje.

Prlić Ne bih komentirao tu izjavu iz više razloga. Osnovni je, što nije točno ono što Izetbegović spominje. Svakako da ne smijemo doći u situaciju da otvaramo spiralu međusobnih optužbi koje će nas udaljiti od ostvarenja onoga, što predstavlja jedinu budućnost za oba naroda. Bez Federacije nema ni hrvatski narod budućnosti na ovim područjima, izuzev na pojedinim područjima BiH. A slično je i sa bošnjačko-muslimanskim narodom u BiH. I ne želim da uđem u taj procjep međusobnih optužbi, želim da razgovaramo o problemima i načinima da se oni prevladaju. Dakle, želim da ilustriram to slijedećim podacima: zna se da je najmanje dva puta više Hrvata napustilo teritorije što ih

kontroliraju Bošnjaci-Muslimani, nego obratno. I to vam je puna istina. I to je istina o optužbama o etničkom čišćenju koje su Hrvati napravili, a podaci govore sasvim drukčije. U tom kontekstu ne želim ništa više reći. A to što nam se imputira da Hrvati sprečavaju povratak izbjeglica, nije točno. Zašto bi Hrvati sprečavali povratak izbjeglica kada ih je daleko više napustilo ta područja nego obratno. Potura nam se "kukavičje jaje", što ne odgovara istini.

Sustav koji funkcionira

Herceg-Bosna je stvarnost. Stvarnost je i kao oblik otpora agresiji na našu republiku i kao oblik organizacije civilnog života u njoj - bez čega se jedan prostor i ne može smatrati slobodnim. Što vi o tom povijesnom realitetu danas mislite: Zašto je nastala?, Što je ostvarila?, Dokad će, kao realitet, postojati?

Prlić - Nastala je iz sasvim praktičkih razloga, da ne spominjemo samo političke. U osnovi, na početku je otpor agresiji na ovim područjima organizirao hrvatski narod i dio Bošnjaka-Muslimana koji se našao u postrojbama HVO-a. To je jedna stvar, i to je istina. Drugo, čim je nastala vojna formacija, vojna sila, koja je bila dobrovoljačka, pratilo ju je sve ostalo. Organiziran je sustav logistike, sustav mobilizacije i sve ono što je potrebno da vojska postoji. Vojska bez države nije vojska. I zbog toga smo mi prišli realizaciji projekta, na čijem čelu sam bio ja, kao predsjednik HVO-a. Prišli smo ustroju civilnih organa koji bi prvenstveno trebali omogućiti funkcioniranje vojske, a onda i niza drugih elemenata u zavisnosti od razvoja cjelokupne situacije. U tom periodu, samo da spomenem, faktički se potpuno raspao državni ustroj u okviru SRBiH. Budući da vlast apsolutno nije funkcionirala, postojala je puna potreba za osnivanjem HZ Herceg-Bosne, i za uspostavljanjem centralnih organa vlasti. Stoga, mislim da je značajna greška bila što se osjetno zakasnilo s tim projektom. Faktički smo tek u mjesecu rujnu 1992. počeli donositi prve propise privremenog karaktera, do one Odluke Predsjedništva BiH o proglašenju ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti.

Što smo stvorili? Ja mogu govoriti o onom što se odnosi na civilni dio. Ja s vojskom imam vezu u onom smislu da osiguram logistiku, mobilizaciju itd., i mogu reći da sam

zadovoljan tim dijelom. Mislim da je postotak mobiliziranih ljudi negdje oko 12%, što je rijetko koja država u povijesti ostvarila. Drugo, vi znate kakav je logistički okvir HVO-a. Vjerojatno imate informacije, svi bojovnici HVO-a imaju nadoknadu. Riješili smo u cjelini status obitelji poginulih mjesečnim nadoknadama, s tim što još nismo u situaciji da isplatimo svima jednokratne nadoknade koje iznose 3.000 DM, i za obitelji poginulih i ranjenih pripadnika HVO-a.

Što danas funkcionira u Herceg-Bosni? Funkcionira sve manje-više na onaj način koji je moguć pod ovim uvjetima. Ja sam predsjednik Vlade HR Herceg-Bosne, a u isto vrijeme stalno u Sarajevu, gdje nemam nekih osobitih problema.

Dakle, postoji neki sustav koji je u situaciji da sam funkcionira. Redovito se isplaćuju plaće, mirovine za 45.000 umirovljenika. Tu smo ostvarili nadoknadu, svi imaju oko 55 DM tako da nismo išli na diferenciranje. Svi zaposleni imaju plaće - i u zdravstvu, i u školstvu i u državnoj upravi, i u policiji. Izgradili smo državni mehanizam na svim onim prostorima koji u cjelini nikad nije bio državotvoran, što je značajno otežalo situaciju i dobili smo u to vrijeme potpuno nove institucije. Mi smo već napravili ukupan carinski sustav bez ijednog čovjeka koji je prije radio u carini, jer takvih ljudi nije bilo. I to funkcionira.

Dakle, tko god želi da napada to što je urađeno neka dođe i neka vidi. Ovim ne želim da amnestiram dio odgovornosti zbog gluposti koje su učinjene, prije svega u vojnom dijelu. A i one se, na neki način, mogu objasniti, i to treba prepustiti vremenu. Pogotovu u ovoj situaciji, kada ne treba da se vraćamo na neposrednu prošlost nego da više gledamo u budućnost. Za prošlost će biti vremena i prostora da se ona proučava i izučava. I da se podnose odgovarajuće konsekvence. U osnovi, ja sam osobno ponosan na projekt u kojem sam radio i koji sam djelomično vodio. I sutra kada bi se, ne daj Bože, ponovilo, uradio bih na isti način.

Ja sam bio predsjednik Vlade i uglavnom sam potpisao sve akte. Bilo je sigurno akata koja su i danas na snazi u HR Herceg-Bosni. Oni će trajati onoliko koliko je to predviđeno Ustavom Federacije. Dakle, dok se ne implementira odgovarajući sustav Federacije BiH. To znači da u tom trenutku prestaju funkcionirati i unutarnji ustroj koji je napravila Republika Bosna i Hercegovina na području Federacije i HR Herceg-Bosna. U unutarnjem pogledu - to su paralelni procesi.

U nedavnoj izjavi, naglasili ste da iznad svega cijenite one Hrvate koji su se borili za prava svoga naroda, što upućuje i na zaključak da je bilo i onih koji su bili van toga pogona. Dodali ste, međutim, da nas je premalo, a da bismo se trebali diferencirati. Da li će do nje doći u samom hrvatskom korpusu i kada?

Prlić - Mislim da su u tijeku procesi koji osiguravaju veliki stupanj homogenizacije hrvatskog narodnog bića na području Bosne i Hercegovine - u svim segmentima funkcioniranja tog nacionalnog bića. I to je proces koji svakog dana jača. Da, rekao sam da cijenim više one Hrvate koji su se borili, a to uvijek ističem. Ja ne mogu cijeniti manje

onoga koji je bio sa mnom pod granatama nego onoga koji je pobjegao. Ja sam čovjek, imam svoje emocije, svoj stav u tom pogledu. Ali bez obzira na to, ne želim da vršim bilo kakvu diferencijaciju. Život ide dalje i svi oni koji u određenim segmentima ove borbe nisu dali svoj doprinos, sada imaju priliku.

O Mostaru

Često se govori o Mostaru. U jednoj je izjavi o "oslobođenju" Sjevernog logora zapovjednik IV. korpusa i nehotice rekao nešto više za pomnog analitičara. On je u svibnju 1993. rekao otprilike ovo: "Logor smo osvojili uz pomoć Muslimana koji su se nalazili u sastavu HVO-a." Da li to znači da je puno prije sukoba planirana ova akcija sračunata na trenutak (jer su ti ljudi morali steći i povjerenje i raspored u postrojbama HVO-a), pogodan da se preko njih može izvesti takva akcija?

Prlić - Malo prije sam spomenuo da nisam bio uključen značajnije u odlučivanje o vojnim pitanjima. Kakve će biti operacije, kako će ići? To je bila stvar zapovjednika i Glavnog stožera HVO-a. Međutim, za ovo znam jer sam tada živio u Mostaru. Mogu samo reći da se nakon te izdaje koja se dogodila u redovima HVO-a, pogotovo na područjima Bijelog Polja i već poznatog Sjevernog logora, kad su se stvari otele nadzoru, dogodile one stvari kojima je Mostar najviše i bio spominjan u ovdašnjim medijima. Jednostavno, ta izdaja, taj nož u leđa koji su dobili Hrvati u tom trenutku izazvao je niz nekontroliranih reakcija.

Hrvati Sarajeva su se borili protiv četnika i bilo im je teško... čekajući jednakopravnost.

Prlić - Hrvati su u Sarajevu podnijeli veliki teret kao i svi građani Sarajeva. Bili su pod sličnim okolnostima. Bilo je mnogo, da tako kažem "gluhih telefona", na vezama, premlao pravih informacija i sa jedne i sa druge strane. Dolazilo je do nesporazuma i do nekih zbivanja koja nisu bila pod nadzorom, nisu bila na odgovarajući način osmišljena u ukupnom hrvatskom korpusu u Bosni i Hercegovini. Dolaskom ovih dužnosnika u Federaciju BiH vidim da se situacija popravila, da je svakim danom sve bolja, iako je daleko od neke dobre situacije. Nema posla, nema plaća, nema onih elementarnih stvari koje su ljudi Sarajeva imali prije dvije i pol godine. Dakle, bitno je da održimo ovaj trend poboljšanja i da svaki dan učinimo neku stvar koja će ljudima olakšati život.

Hrvati nisu budale

Hrvatima se (već po preuzetom obrascu iz jugokomunističkog sustava) nastoji imputirati genocidnost da bi im se i generacijama koje dolaze "nabio" kompleks tragične krivice predaka i tako njima lakše manipuliralo u prvom redu utjecajem na kadrovsku politiku i, pomoću nje, na trajno potiskivanje hrvatskog tijela u pravcu Hrvatske. Što

vi poduzimate da se krivica imenuje - svođenjem na pojedinca koji je potaknuo ili izvršio konkretan zločin, u konkretnoj situaciji... Drugim riječima da li su Hrvati krivi za ovaj rat i u kolikoj mjeri za sukobe Hrvata i Bošnjaka?

Prlić - Jedna se stvar neće moći izbjeći, a to je da se istina sazna kad-tad. Dakle, nema stvari koja se može sakriti u ovom ratu. Za svaku stvar postoje svjedoci, postoje ljudi koji će tražiti tu istinu i postoje institucije koje će za njom tragati. Pravda je spora, ali dostižna. Mi smo zadnja tri-četiri mjeseca dolje u HR Herceg-Bosni pokrenuli opsežnu akciju, formiran je Stožer za borbu protiv kriminala koji je već dao rezultate i situacija je nausporedivo bolja nego što je bila ranije. U HR Herceg-Bosni bio je na djelu klasični kriminal, nije to bio ni šverc kako se ističe, jer šverca nije nikada bilo u HR Herceg-Bosni. Nikada, ni u jednom trenutku šverca nije bilo. Zbog čega nije bilo? Zbog toga što šverca ima samo ondje gdje nema dovoljno roba. Vjerujte, to je abeceda ekonomije. Da li su Hrvati krivi za ovaj rat? Jesu, toliko koliko su živi na tim prostorima, što su se organizirali, što su htjeli da se brane. Kako će Hrvati pokrenuti rat u srednjoj Bosni, kada je u tom trenutku odnos snaga u ljudstvu bio 1:8. Hrvatima se može svašta reći, ali ne može da su budale. Jer samo budala može pokrenuti rat u toj situaciji. Uostalom, da sad ne elaboriramo. Opet ćemo stvoriti lanac međusobnih optužbi. Vrijeme će pokazati sve.

Zašto Ravno (koje je smišljeno otrgnuto iz općine Neum) za bh-političare nije značilo i početak agresije na našu republiku?

Prlić - To trebate pitati bh-političare, ja tada nisam bio na funkciji.

Koji je to prostor koji su Hrvati u tim sukobima osvajali, a da na njemu nisu predstavljali većinu pučanstva?

Prlić - Niti jedan. I danas pogledajte sastav pučanstva, pogledajte rezultate izbora. Hrvati su prognani iz općina u kojima su odnijeli apsolutnu pobjedu na izborima.

U izbjeglištvu 1:3

S koliko su prostora i koliko je Hrvata protjerano u izbjeglištvo naspram prostora i broja protjeranih Muslimana?

Prlić - Raspoložemo različitim podacima. Do njih je teško vjerodostojno doći. Prema službenim podacima Ministarstva za izbjeglice RBiH, taj odnos je oko 105.000 Hrvata naprama 75.000 Muslimana. Ovo je podatak samo sa onih područja koja su bila direktno u sukobu. Tu treba dodati i Hrvate iz Zenice i Tuzle, odakle je nakon potpisivanja Sporazuma o Federaciji otišlo do 4.000 Hrvata iz svakog grada. Da li su otišli pod pritiskom, da li su otišli "onako", dio njih zbog nedostatka perspektive, dio zbog mobilizacije i drugih različitih čimbenika, ne znamo. Ali je fakat, ljudi nema tamo. Najbliži podatak koji mi imamo, jeste odnos 1:2. To je broj protjeranih. To je odgovor na sve optužbe o etničkom čišćenju koje su izvršili Hrvati. A on je zapravo 1:3.

- A što se tiče prostora?

Prlić - Pa pogledajte prostor. Vidite etničku kartu BiH i pogledajte gdje su sada Hrvati i gdje ih je bilo. Samo iz Bugojna i Travnika protjerano je oko 36.000 Hrvata, a najviši podatak o broju protjeranih Muslimana iz južnih područja je oko 45.000.

Predsjednička garda kao nada

- Često se i nezaobilazno govori o položaju mladih, posebice onih u Hrvatskoj brigadi "Kralj Tvrtko", o regrutaciji novih u njene redove, ali ostaje pitanje povratka njenog statusa kao brigade HVO-a. Što mladi mogu od toga očekivati?

Prlić - To zavisi od konkretnog dogovaranja u političkom vrhu BiH i dogovaranja Glavnog stožera HVO-a i VK Armije BiH. Zdrženo zapovjedništvo, jedan njegov dio pokrenulo je inicijativu i ona je podržana od strane predsjednika Federacije i zamjenika predsjednika Federacije BiH o osnivanju predsjedničke garde koja bi bila korištena po potrebi i za izvođenje borbenih djelovanja. Mislim da će taj koncept biti prihvaćen u odgovarajućim službama i ja ću ga zdušno podržati. Na taj bi se način, ovaj problem (koji je evidentan, koji postoji, ali koji nije tako jednostran kao što ste ga vi postavili), na elegantan način ipak razriješio. Dakle, da se bez sukoba, bez konflikata ispoštuje narodna volja pripadnika i hrvatskog i bošnjačko-muslimanskog naroda, ali da se tom prilikom ne oslabi borbenost spremnost oružanih postrojbi u Okviru Federacije BiH.

- Kako se osjećate danas u Sarajevu

Prlić - Ja sam čovjek koji je došao da završi posao ovdje, i ja ću ga završiti. Nastojim također da profesionalno obavljam svoj posao. Mogu imati svoje emocije, svoje stavove ali kada je posao u pitanju, sigurno ću ga nastojati krajnje profesionalno odraditi. Dakle, boriti se za interese hrvatskog naroda, zbog toga prije svega i jesam ovdje. Ali ne želim ni jednom prilikom da bilo koji interes, bilo koje pravo hrvatskog naroda ostvarim na štetu drugog naroda ovdje. Možete i sami procijeniti kakav je moj odnos prema radu i kakvi su rezultati toga rada.

- Osjećate li da se led na neki način topi?

Prlić - To je nebitna stvar, ja sam došao da završim svoj posao. Šta će misliti okruženje, to me ne interesira. Njegovo mišljenje se modelira putem sredstava informiranja koja su ovakva kakva jesu, i na druge načine, tako da se nisam nikad puno obazirao o tome što čaršija misli.

- Imate li kakvu poruku za Hrvate grada Sarajeva?

Prlić - Da budu strpljivi. Neka budu strpljivi i neka vjeruju. Sada nema razloga, kada su izdržali dvije i pol godine ovako, da sada dolaze u iskušenje da napuštaju ovaj grad. Nema nikakvog razloga i treba stvoriti uvjete da se sve Sarajlije vrata u ovaj grad. Uostalom, kao i svi prognanici i izbjeglice sa područja Federacije BiH.

Prenešeno iz "Hrvatske riječi"

Trogodišnji rat ubrzao je trku u naoružavanju Hrvata, Srba i Muslimana, pa bi, ako uskoro ne dođe do mirovnog sporazuma, ratna drama mogla dobiti nesagledive razmjere

Prijeti li totalni rat?

Usporedni pregled oružanih snaga i osnovnih borbenih sredstava zaraćenih strana - procjena stanja za listopad 1994. godine

Država	K o p n e n a v o j s k a															
	Ukupno vojnika i zamike	KoV jedinici i kasnici	Armija	Korpusi ZP	Državne operativne gr	Brigade	Pukovnija	Tenkovci	Oklopni transporteri	Oklopna sredstva	Tapnička potpora	Protuoklop. sredstva	Sredstva PZO	Sredstva PZ	Sredstva PZ raketa	Sredstva PZ raketa
1. Rep. Hrvatska	85.000	75.000	4	32	18	195	85	1.100	40	120	80	600	300	210.0		
2. "HR Herceg-bos"	40.000	39.400	4	14	6	40	25	280	25	30	25	150	80	35.0		
3. BiH - Bošnjaci	210.000	209.000	7	42	10	45	30	400	55	75	35	250	100	200.0		
Ukupno	335.000	323.900	17	88	34	280	140	1.760	140	225	140	1000	480	445.0		
1. SR Jugoslavija	185.000	152.000	3	9	3	22	2200	1100	4500	190	2400	480	3400	2100	1.500.0	
2. "Rep. srpska"	135.000	132.000	6	2	31	8	400	250	1800	70	500	200	900	500	250.0	
3. "Rep. srp. krajina"	38.000	37.600	8	1	13	4	200	150	600	40	220	80	380	300	50.0	
Ukupno	358.000	321.600	3	20	6	83	34	2800	1500	6900	300	3120	760	4680	2900	1.800.0

Država	Ratno zrakoplovstvo i PZO				Ratna mornarica				Ratni gubi u ljudstvu				
	Vojnici i kasnici	Borbeni zrakoplovi	Borbeni helikopteri	Oruž. zrakoplovi i helikopteri	PZ kopisi i raketa i lanseri	Borbeni brodovi i tonce	Podmornice i kistrije	Pomoćni brodovi	Mornari. vojnici i kasnici	Moguća veličina oružanih snaga u obalnom ratu	Razvijena i ratne jedinice u obalnom ratu	izgubio u ratu	ranjen
1. Rep. Hrvatska	5.500	20	4	30	250	8		10	400	380.000	25%	2	8 15
2. "Herceg-bos"	600	4	2	6	30					70.000	5%	0,8	7 12
3. BiH - Bošnjaci	1.000	5	6	10	80					25.000	35%	1,5	45 60
Ukupno	7.100	29	12	46	380	8		10	4.000	700.000	4,3	4,3	60 87
1. SR Jugoslavija	15.900	410	140	70	600	45	5	30	18.000	1.400.000	25%	3,5	30 37
2. "Rep. srpska"	3.600	30	25	15	130					190.000	35%	1,1	29 40
3. "Rep. srp. krajina"	4.000	8	6	10	100					65.000	5%	0,6	10 13
Ukupno	18.400	448	171	95	830	45	5	30	18.000	1.655.000	5,2	5,2	69 90

Trogodišnje razdoblje sukobljavanja na balkanskim prostorima do usijanja je intenziviralo utruku u naoružavanju i borbenom osposobljavanju vojski zaraćenih strana. Priloženi usporedni pregled oružanih snaga i osnovnih borbenih sredstava najrječitije pokazuje takvo stanje. Riječ je o dobro naoružanim i vojnički uređenim vojskama, pripravnim da u cjelini izvrše rane zadatke po planu i zapovijedi političkih državnih vodstava. Na ovom stupnju razvijenosti vojski, nacionalno i vjerski homogeniziranih do mogućeg optimuma, pod snažnim utjecajem vladajućih političkih stranaka (kod svih strana ukupnu vlast drži po jedna nacionalna politička stranka u osnovi radikalne provenijencije), praktički više nisu moguće vojne akcije lokalnog značaja, tipa Maslenica, Medak i sl. Svaki će takav pokušaj, najvjerojatnije, izazvati opći ratni požar u koji će se isto dobnno, ili postupno, uključiti svim raspoloživim ratnim potencijalima sve strane. Ratni će ciljevi biti radikalni, to znači da će se ići na pobjedu po svaku cijenu, da se protivnika baci na koljena i prinudi na prihvaćanje mirovnog sporazuma što će ga diktirati ratni pobjednici njihovi saveznici.

Takav, opći rat bit će još suroviji od već viđenog i doživljenog. Pravila ratnog i humanitarnog prava ponovno se neće poštivati, a civilno pučanstvo pretrpjet će znatno veće gubitke od onih vojnih, na ratištu. O razaranja grada i infrastrukture da i ne govorimo. Rana djelovanja neće biti lokalizirana samo na užem prostoru bojišta, ni u jednom području, već će se voditi na mnogo širim i većim zemljišnim i morskim prostorima (razumije se, i u zraku), praktički svugdje u doseg raketna zemlja-zemlja, doleu borbenih zrakoplova, topništva svih kalibara, zračnih desanata i diverzantskih skupina. Dakle, rat bi se vodio na jedinstvenom ratištu, uključujući teritorije svih zaraćenih strana.

VELIKI ĆE GLEDATI

Glavni bi se ratni sukob odvijao između Srba i

Hrvata, ma gdje bili, s ciljem tzv. konačnog rješenja svih povijesnih i egzistencijalnih pitanja. Bošnjaci, stiješnjeni između glavnih suparnika, do sada najveći ratni gubnici i stradalnici, u takvom općem mećuđu mogli bi ostati neutralni i pričekati razvoj rane sece (dok se dvoje tuku, treći pobire vrhnje). Također, mogli bi napustiti preko volje skrapanu Federaciju i promijeniti stranu po logici tzv. real-politike, a mogli bi i ostati, no poučeni dosadašnjom (ne)surađnjom Hrvata, vjerojatno će ipak postupiti onako kako im nalažu vitalni nacionalni interesi opstojnosti na BiH prostorima i šire.

Što će u tom slučaju općeg ratnog razračunavanja učiniti velike sile? Dosadašnji njihovi stavovi i potezi upućuju na zaključak da će ostati "neutralne". Vijeće sigurnosti UN će po himnom postupku rezolucijom osuditi sve strane u sukobu, uvesti, odnosno pojačati sankcije protiv svih upletenih, povući UNPROFOR i uspostaviti tzv. sanitarni kordon na granicama ratujućih strana s osnovnom zadaćom da se spriječi prelijevanje borbenih djelovanja na okolne zemlje i da se kontroliraju uvedene sankcije. Pričekat će međusobno uništenje ratnih protivnika i pojavu eventualnog pobjednika, a poslije toga inicirat će mirovni proces iz početka.

Ni za jedno političko vodstvo nacionalnih država, koje bi zagovaralo neprihvatanje ponuđenih mirovnih planova međunarodnih čimbenika, ovakav crni scenario nije dobra preporuka. No, činjenica je da se ispod određene razine nacionalne suverenosti teško može ići, pa makar to bio i međunarodni diktat. Pitanje je samo koja je to razina. Ni u jednom nacionalnom korpusu nema potpunog jedinstva u pogledima na tu razinu suvereniteta i teritorijalnog integriteta. Mir je po međunarodnom diktatu moguć, tako govori međunarodna praksa, no to je najčešće varljiv mir koji u sebi nosi klice novih ratnih sukobljavanja.

Karl GORINŠEK

Džihad protiv Bosne

Nakon kampanje protiv mješovitih brakova, vrh Islamske zajednice zahtijeva ograničavanje prodaje alkohola i svinjetine, što provocira sve češća nagađanja kako Bosna tone u fundamentalizam

Gubi li Bosna i Hercegovina definitivno svoju multietičnost i postaje li Sarajevo konačno muslimanski grad? Nakon kampanje protiv mješovitih brakova, zahtjeva da se vjeronauk uvede u obrazovni sistem te da se ograniči prodaja alkohola i svinjetine, Sarajevo, iako bez granata, poslije duže vremena, ponovo postaje meta stranih novinara. Suština svih njihovih pitanja svodi se na ona s početka teksta, najčešće definirana kao dilema preuzimaju li islam i Islamska zajednica odlučujuću ulogu u svim društvenim porama u područjima Bosne pod kontrolom Armije BiH.

Nije optužba, ali su novinari i ovoga puta dobrano zakasnili: proces koji je na djelu duže od godinu dana zapazili su tek kada su ga navedeni zahtjevi i pojave učinili transparentnim. Nekadašnjim rječnikom rečeno, puno idejno i akciono jedinstvo Stranke demokratske akcije i Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini ostalo bi još dugo neupadljivo da u najtananiji nerv prosječnog Sarajlije - osjećaj za toleranciju i uvažavanje različitosti, nije vrlo grubo dirnuo reis-ululema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini Mustafa ef. Cerić.

Zbilo se to na konferenciji za novinare 4. listopada, kada je Cerić, govoreći o potrebi odbacivanja europskog smeća - "alkohola, droge, prostitucije" - rekao i sljedeće: "Imamo informacije da UNPROFOR bez velikih teškoća dopušta da se u Sarajevu uvlači svinjsko meso, koje se prodaje po tržnicama gdje se opskrbljuju Muslimani...". Iznoseći uvjerenje da je svinjetina preplavila grad, Cerić je zatražio da se mjesta na kojima se prodaje svinjsko meso odvoje od mjesta na kojima se opskrbljuju Muslimani.

Evo kako izgledaju činjenice. Glavni uvoznik svinjskog mesa u Sarajevu, PP Delikates 88, vlasnika Šabana Salčinovića, uvezao je u zemlju 6622 kg slanina, od te je količine u grad ušlo i prodato 386 kg. Po riječima Hedija Erdauna Česira, sekretara gradske inspekcije, ne zna se gdje je preostalih više od šest tisuća

kilograma slanine, je li roba još u Tuzli, gdje je carinjena, ili je na putu ili je možda već stigla u Sarajevo.

TKO JE NAREDIO

Kontrola je pokazala da je slanina prodavana na četiri od tridesetak prodajnih mjesta Gradske tržnice. Samo dva dana nakon Cerićeve intervencije, gradska je inspekcija oduzela svo svinjsko meso koje je pronašla na prodajnim mjestima, obrazložila je da je riječ o uobičajenom postupku kontrole mesa i mesnih prerađevina koje su u prometu. No, izvori iz iste inspekcije, koji su željeli ostati anonimni, otkrili su da je inspekcija dobila nalog (od koga?) da se svinjetina mora povući iz prodaje.

Na neslužbene i službene reakcije Sarajlija nije su dugo čekalo. Lako je pretpostaviti reakciju više od 100 tisuća stanovnika Sarajeva koji nisu Muslimani. No, prosječan komentar pripadnika većinskog naroda u bosanskom glavnom gradu mogao bi glasiti poput ovoga, što smo ga čuli od jednog prodavača.

"Ne treba uskraćivati pravo na prodaju svinjetine. Tamo gdje je vidim u prodaji izbjegavat ću da kupim i bilo koju drugu namirnicu, a ako se prodavaču to isplati - bujrum!"

Oduvijek se u Sarajevu znalo gdje se kupuje svinjetina i nitko od toga nije pravio problem. Zna se da u Starom gradu nitko ne bi prekoračio prag prodavaonice u kojoj bi se prodavala svinjetina, a na pijaci na Ali-pašinom Polju žena hvali cipele koje prodaje, govoreći da su iste kao Brenine "Nije, vala, reis to treb'o govorit. Nećemo valjda sad i mi k'o Karadžić tražiti sve odvojeno: posebno za jedne, posebno za druge..."

OPASNA SIMBIOZA

I član Predsjedništva Bosne i Hercegovine dr. Nijaz Duraković normiranje onoga što je život u Sarajevu uobličio već stoljećima drži neumjesnim. "Bez potrebe se navodi voda na mlin neprijatelja koji svijet plaše bosanskom islamskom opasnošću", kaže Duraković.

Gradski odbor Hrvatske

demokratske zajednice Sarajeva ističe da su se tek u zadnje vrijeme pojavile neznatne količine slanine, koju zbog nepristupačne cijene Sarajlije gledaju i priželjkuju, ali su samo rijetki sretnici da je kupe. Da su cijene pristupačne, pretpostavljaju u HDZ-u, "te velike količine davno bi nestale sa sarajevskih tržnica, kao što su i "nestale" poslije izjave reis-ululeme", stoji u priopćenju HDZ-a Sarajevo. "Do ove izjave nismo znali da u gradu postoje tržnice gdje se opskrbljuju Muslimani.

Gradsko tržište koje je sagradila Austro-Ugarska to je sigurno nije, a ne znamo da su i druge. Mislimo i uvjereni smo da ovaj grad još nije podijeljen na muslimanski i ostali dio, bar što se tiče prehrane i opskrbe. Cijenimo i štujuemo vjerske običaje i zakone glede prehrane i uživanja alkohola, ali to je stvar vjere i vjeronauka. Sarajevo nije islamski, to je još uvijek višenacionalni grad, grad suživota, tolerancije, tradicije, civilizacije, koji je promicao i promiče da bude europski grad, ako ga ovakva shvaćanja i izjave ne vrata u zaboravljenu prošlost", kaže se u priopćenju.

Miješanje vjere, posredstvom politike na koju ima presudan utjecaj, u životnu svakodnevicu obeshrabruje mnoge Sarajlije. Potpuna simbioza Stranke demokratske akcije i Islamske zajednice mogla je biti donekle i razumljiva u nekim segmentima borbe za opstanak bošnjačkog naroda, recimo obrani. No, već odavno u zraku lebdi pitanje kada će doći do pukotina u njihovim međusobnim odnosima, bilo zbog svijesti o štetnosti neprirrodnosti te veze bilo zbog neskrivenih ambicija Islamske zajednice da arbitriraju ama baš u svim političkim i životnim pitanjima.

SPOR

IZETBEGOVIĆ-CERIĆ

Mnogi u Sarajevu vjeruju kako je taj proces već počeo, a potvrdu nalaze u nedavnom posjetu Alije Izetbegovića i Harisa Silajdžića reisu Ceriću.

Novinari su igrom slučaja bili svjedoci završetka razgovora.

Tema je bila uvođenje vjeronauka u osnovne i srednje škole. Razlike između predsjednika Izetbegovića i reisa Cerića bile su očite. Naime, Izetbegović se izjasnio protiv uvođenja vjeronauka u škole, založio se za uvođenje predmeta u kojima bi se komparativno proučavale historije i kulture svih religija. "Ja sam za to da se u školama izučava nauka o vjeri, a vjeronauk u džamijama i crkvama", rekao je Izetbegović. No, tonom koji je iznenadio i prisutne novinare, reis Cerić se pokrio odlukom Rijaseta, najvišeg organa Islamske zajednice, odlučno izjavljujući kako će se u školama učiti vjeronauk, a da će se praktični islamski dio obavljati u džamijama.

Implikacije prihvaćanja jednog ili drugog koncepta bit će velike. Ostanu li po reišovom (još ništa nije konačno odlučeno), učenici će se dijeliti i na satovima vjeronauka upoznavati se isključivo sa sadržajima vlastitih religija, uz obavezne odlaske u crkve i džamije. Prihvati li se, pak, Izetbegovićev prijedlog, mnoga djeca iz mješovitih brakova neće se naći pred nametnutom dilemom, a i sva ostala djeca će se upoznati i s religijama svojih komšija, pri čemu će odlasci u crkve ili džamije (p)ostati privatna stvar.

Najbliži su istini vjerojatno oni koji sudbinu nečega što se često i zlorado naziva islamizacijom Bosne vezuju za stavove predsjednika Izetbegovića. Neobičajena nervoza s kojom se na posljednjoj konferenciji za novinare obrušio na sve češće pokušaje zapadnih medija da Bosnu prikažu u neakvom fundamentalističkom svjetlu, govori kako se može očekivati da će i Islamskoj zajednici postaviti granice preko kojih više neće moći tako lako prelaziti. Ako se do sada toleriralo da svaki oblasni muftija ima više vlasti od predsjednika općine u unutrašnjosti, onda Izetbegović više nema razloga da plaća sve veće račune koje pravi reis Cerić, a koje mu uredno ispostavljaju zapadni mediji. Tim prije što ih ne ispostavljaju ni, recimo, turskom predsjedniku Demirelu.

Sumnjati u mogućnosti predsjednika Izetbegovića da i u ovoj oblasti kaže presudnu riječ, značilo bi pristati na zabludu da reis Cerić, iako to sve češće pokušava, može ugroziti neosporni autoritet što ga prvi čovjek bosanske politike uživa u bošnjačko-muslimanskom nacionalnom korpusu.

Novinari su igrom slučaja bili svjedoci završetka razgovora.

Senad PEĆANIN

Od 15. listopada počela je funkcionirati nova općina hrvatskog naroda, nazvana Ravne - Brčko

OD STOGLAVA PA DO SAVE

Nadamo se da se politička volja Hrvata općine Brčko neće negativno odraziti na naše do sada uzorite odnose, stoji u pismu Prvog sabora, održanog u Bijeloj, muslimanskoj strani

* * *

Od 15. listopada 1994. godine i praktično je počela funkcionirati i živjeti nova bosanskohercegovačka općina, hrvatska općina, Ravne - Brčko. Tog dana održan je Prvi sabor hrvatskog puka, u selu Bijela, ispod Majevice, koji je donio Političko programsku deklaraciju o početku rada općine Ravne - Brčko.

Prosudujući na povijesnom raskrižju da su krvlju i životima naše mladosti sačuvana tisućljetna ognjišta hrvatskog naroda, zahvaljujući nadasve našoj slavnoj 108. HVO pješačkoj brigadi, i dijelovima drugih brigada u kojima ratovahu naši vojnici, naporima cijelog puka, njegove Crkve, njegove emigracije i njegovog političkog vodstva, mi predstavnici svekolikog hrvatskog puka, na Prvom saboru donosimo političko-programsku deklaraciju odabranih izaslanika hrvatskog puka na ovim prostorima, sve do brda Stoglava (u blizini Srebrenika), pa do Krepšića, Boča, Boderišta, i dijela grada Brčkog, kaže se na početku ove Političko-programске deklaracije o osnivanju nove hrvatske općine Ravne - Brčko.

Ime nove hrvatske općine je nadeno u tradiciji, u historiji hrvatskog puka u Posavini. U srednjoj Posavini, nadomak Brčkog, postojala je davno župa Ravne koja se protezala od Drine pa do ušća Bosne u Savu. Njeno sjedište bilo je u selu Skakava. Kada je Bosna potpala pod tursku vlast ova župa je nestala, a od kamena razrušenog samostana Turci su gradili kulu u selu Bijela, koja i dan danas stoji.

Podjela prije početka rata

Općina Ravne - Brčko stvarno je počela funkcionirati od 15. 10. 1994. godine. No, formalno pravno ova općina živi od 24. 4. 1992. godine, kada su na području općine Brčko formirane tri općine: srpska, muslimanska i hrvatska. Ovakva odluka usvojena je na sjednici 24. travnja 1992. godine. Tada je dogovorena načelna podjela grada na tri dijela, jer oko podjele sela nije bilo spora, budući da su ona grupirana na etničkom principu. Osnovana je na toj sjednici i Komisija za teritorijalnu i gospodarsku podjelu od 15 članova, ali je izbijanje rata, i nezadovoljstvo srpske strane, spriječilo dovršetak ovog zadatka, navodi se u pismu koje je predsjedniku Federacije Krešimiru Zubaku 17. listopada, dva dana nakon održavanja Prvog sabora, upućeno iz novoosnovane općine Ravne - Brčko.

Zašto je donesena odluka o početku funkcioniranja hrvatske općine Ravne - Brčko,

najbolje objašnjava nekoliko podataka i navoda iz Političko-programске deklaracije hrvatskog naroda srednje Posavine. Zadaća je prije svega očuvanje biološkog bića hrvatskog puka na njegovim tisućljetnim staništima, uz njegovu duhovnu obnovu. Traži se suživot u miru, blagostanju i napretku sa suborcima i supatnicima Muslimanima i svima onima koji to isto žele. Ova politička zajednica ima svoje opravdanje u povijesno-vjerskoj nadležnosti katoličkih župa: Zovik, Boće, Brčko, Gorice, Krepšić, Ulice, Poljaci, Dubrave i Špionica, čija starost seže sedam stoljeća u prošlosti.

Dalje se u ovom dokumentu navodi želja za osiguranjem bolje budućnosti za naše i sve druge naraštaje na prostorima koji zauzimaju 275,1 četvornih kilometara, i imaju 30.080 stanovnika. Tu je težnja za očuvanjem vjere, kulture, običaja, uz sveobuhvatnu pomoć svima drugima, a prije svega Muslimanima "koji oduvijek bijahu naši prijatelji, te ostalima koji streme našim ciljevima". Dalje, stvaranje uvjeta za zaustavljanje iseljavanja, te povratak prognanih i raseljenih pučana, i oživljavanje gospodarstva.

Dalje se u Deklaraciji navodi da je sve ovo utemeljeno na međunarodnim dogovorima do sada postignutim, a posebno na Ustavu Federacije, dokumentu koji je prvi motiv da se osnuje općina. Ovako uobličena nova hrvatska politička zajednica, povijesno, gospodarski, zemljopisno, vjerski i kulturno neraskidivi je i neotuđivi dio Veležupe Bosanska Posavina, kaže se u Deklaraciji. Područja raseljenih mjesta: Bukvik, Gajevi, Vujičići, Vučilovac, Džigure, Lukavac, Bukovac i Grbavica, razriješit će se političkim dogovorima kada se za to stvore uvjeti.

Zakonito - i po starom i po novom Ustavu

Trenutno sjedište općine Ravne - Brčko je u selu Seonjaci, u zgradi bivše Veterinarske stanice. Tamo smo bili, i razgovarali se odgovornim ljudima: Mijom Anićem, profesorom, predsjednikom Općinskog vijeća općine Ravne - Brčko, i predsjednikom Odjela za obnovu i razvoj, Markom Lozićem, predsjednikom Odjela za gospodarstvo. Tu je bio i gospodin Ivica Filipović, zamjenik zapovjednika 108. pješačke brigade HVO.

Malobrojni rukovodioci i službenici smješteni su u skromnoj seoskoj ambulanti, i još uvijek bez stalne telefonske linije. Namještaj je pozajmljen iz do temelja razrušene seoske škole (iz akcije

tisuću škola) tik uz objekat Zadrugnog doma. Linije obrane od Karadžićevih četnika udaljene su jedva koji kilometar. Domaćini kažu da na ovim prostorima trenutačno ima oko 8.000 Hrvata, i da se prognanici svaki dan sve više vraćaju. Povratku će posebno pogodovati osnivanje hrvatske općine Ravne - Brčko, i povjerenje prognanika da će na svojim vjekovnim ognjištima moći nastaviti živjeti. S ovih hrvatskih prostora prognano je na tisuće ljudi, žena i djece. Gotovo sve kuće su uništene, gospodarstva devastirana, a sposobni za boj mobilizirani.

Za beskućnike, kaže nam Mijo Anić, predviđeno je da se izgradi posebno naselje, a na području sela Cerik, koje je oslobođeno u ljeto 1992. godine, sve kuće koje se mogu brzo popraviti bit će uskoro pripravne i useljene.

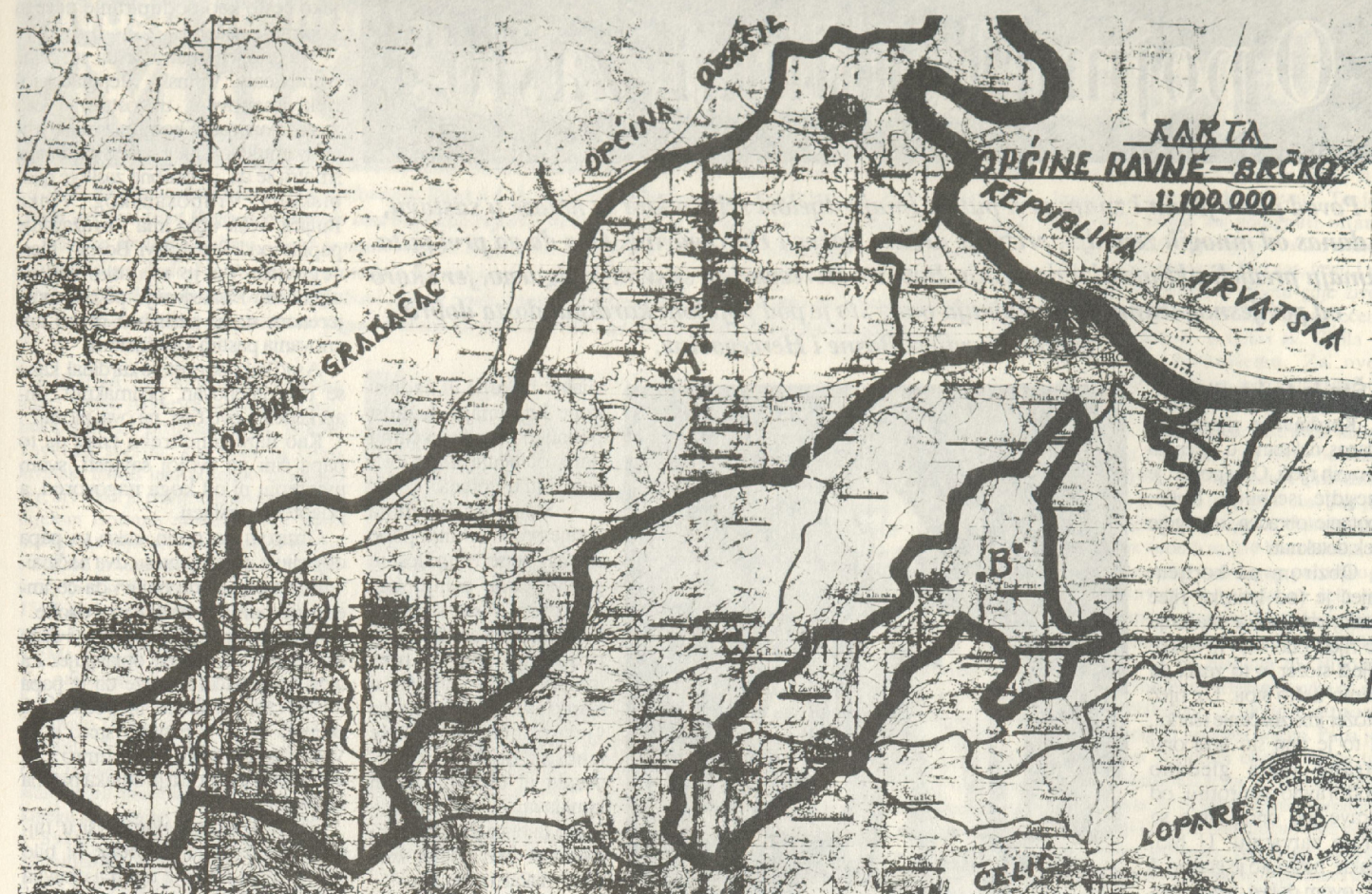
I po odredbama starog Ustava, i po starom Zakonu o općinama, mogli smo formirati ovu općinu. I posebno što je važno, općina Ravne - Brčko, formirana je prije ovog rata. A sada su samo stečeni uvjeti da počne funkcionirati, kaže Marko Lozić.

Mi u Općinskom vijeću imamo 43 legalna zastupnika, izabrana na prvim demokratskim izborima, kaže Mijo Anić. Imali smo debele razloge da formiramo svoju općinu. Inače bismo mogli, ostati bez svega, imovine, zaposlenja, infrastrukture. Zato potpaljivači koji ovu našu odluku žele drugačije protumačiti i stvarati nam probleme (izjave, ako su točne, u "Ljiljanu" od 2. 11. '94.), trebaju dobro razmisliti što govore. Mi ne želimo krah Vašingtonskog sporazuma nego njegovo sporovođenje. Mi smo se lijepo dogovorili sa drugom stranom (muslimanskom), a uputili smo im i pismo nakon Prvog sabora i nadamo se da ćemo i dalje dobro surađivati.

Nadamo se da se politička volja Hrvata općine Brčko neće negativno odraziti na naše do sada uzorite odnose. I dalje smo na istoj strani barikade, pred nama je i dalje isti zajednički cilj, oslobađanje zajedničke nam domovine Bosne i Hercegovine, kaže se u pismu Prvog sabora održanog u selu Bijela, muslimanskoj općini Brčko.

Najvažnije od svega što je sada urađeno, jeste davanje imena novoj općini, i definiranje njenih granica. Ova općina nastala je velikom većinom od teritorija i stanovnika bivše općine Brčko, a zatim tri sela općine Srebrenik i jednog sela općine Gradačac. Sto posto se ovo pučanstvo izjasnilo za život u općini Ravne - Brčko, od Stoglava do Save.

Mato Bikić

Republika Bosna i Hercegovina FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE I Opći Sabor Hrvata općine Ravne - Brčko

Prosudujući na povijesnom raskrižju da su krvlju i životima naše mladosti sačuvana tisućljetna ognjišta hrvatskog naroda, zahvaljujući nadasve našoj slavnoj postrojbi - 108. HVO pješačkoj brigadi i dijelovima drugih brigada u kojima ratovahu naši vojnici, naporima cijelog puka, njegove CRKVE, njegove rasutosti i njegovog političkog vodstva, mi - predstavnici svekolikog hrvatskog puka, na 1. Saboru d o n o s i m o

Političko-programsku deklaraciju

odabranih izaslanika hrvatskog puka na ovim prostorima, sve od brda Stoglava pa do Krepšića, Boča, Boderišta i dijela grada Brčkog, sa slijedećim osnovnim načelima:

- Očuvanje biološkog bića hrvatskog puka na njegovim tisućljetnim staništima, uz njegovu duhovnu obnovu;

- Suživot u miru, blagostanju i napretku sa suborcima i supatnicima MUSLIMANIMA i SVIMA onima koji to isto žele;

- Oblikovanje društveno-političke zajednice - općine, pod imenom Ravne - Brčko, koja uključuje hrvatske prostore od Stoglava preko Špionice, Gornjih i Donjih Hrgova, Hrvatskog Cerika, Gornje i Donje Skakave, Jagodnjaka, Blaževca, Cerika, Dubrava, Bijele, Prijedora, Seonjaka, Poljaka, Gornjih i Donjih Laništa, Četnice, Podbara, Gornjeg i Donjeg Vukšića, Vitanovića, Ulovića, Ulica, Drenave, Marković Polja, Lipovca, Donjeg Rahića, Gorica, Slamovca, Peškira, Bunarića, Gornjeg i Donjeg Zovika, Donjih Dubravica, Boča, Boderišta, Čadavca, Gredica, Krepšića i dijela Brčkog.

- Politička zajednica ima svoje temelje u povijesno-vjerskoj nadležnosti katoličkih župa: Zovik, Boće, Brčko, Gorice, Krepšić,

- Ulice, Poljaci, Dubrave i Špionica, kojih starost seže sedam stoljeća u prošlost;

- Osiguranje bolje budućnosti za naše i sve druge naraštaje na prostorima koji zauzimaju 275,10 km² i imaju 30.080 pučana;

- Očuvanje naše VJERE, kulture, običaja, te našeg načina života, uz sveobuhvatnu pomoć SVIMA DRUGIMA za iste ciljeve, a prije svih DRUGIH MUSLIMANIMA, koji oduvijek bijahu naši prijatelji, te OSTALIMA koji streme navedenim ciljevima;

- Jamčevinu vladavine naroda osiguranjem višestranačja, slobode svih vidova ljudske misli i djelovanja;

- Poštivanje vjerskih, narodnosnih i kulturno-povijesnih određenja SVIH koji obitavaju na ovim prostorima;

- Stvaranje uvjeta za zaustavljanje iseljavanja, te povratak prognanih i raseljenih pučana ove općine;

- Oživljavanje gospodarstva, izrada i realizacija osmišljenih programa gospodarske obnove, poboljšanje općih uvjeta života, sustavnu skrb za socijalno ugrožene slojeve pučanstva, osobito skrb za prognanike, ranjenike te obitelji poginulih boraca;

- Sve ovo navedeno, utemeljeno je na međunarodnim dogovorima do sada postignutim i djelimično ostvarenim, kao i na onima za koje se još treba izboriti, bez ikakove prinude, zlorabe ili bilo kakove druge nakane osim DOBRA ZA SVE;

- Ovako uobličena, naša plitička zajednica, povijesno, zemljopisno, gospodarski, vjerski i kulturno neraskidivi je i neotuđivi dio VELEŽUPE BOSANSKA POSAVINA;

- Područja raseljenih mjesta: Bukvik, Gajevi, Vujičići, Vučilovac, Džigure, Lukavac, Bukovac i Grbavica razriješiti će se političkim dogovorima, kada se stvore uvjeti za sporazumno rješenje svih SUDIONIKA;

- Temeljni dio ove POLITIČKO-PROGRAMSKE DEKLARACIJE je i ELABORAT, upućen nadležnim tijelima FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE;

- Odrednice ove DEKLARACIJE bit će u cijelosti primjenjene kada se za to steknu potrebni uvjeti;

- Za provedbu u djelo navedenog zadužuju se SVE POLITIČKE STRANKE koje djeluju na ovim prostorima, Općinsko vijeće i Skupština.

U Bijeloj,
Ljeta Gospodnjeg
1994., 15. listopada
SABORNICI

O pojmu kardinal, zašto?

Povod posve jasan i znan; prvi put ga imaju dijelovi svijeta koji se nalaze u sastavu, danas od mnogih zemalja, priznate države Bosne i Hercegovine. Ovo da ga prvi puta imaju predjeli uključeni u današnju Bosnu i Hercegovinu sasvim je sigurno, jer skoro od povijesnog trenutka nastajanja onog što je pod pojmom kardinal dosta dobro znamo i povijest Bosne i Hercegovine.

Što je to kardinal?

Kardinal je riječ koju danas nalazimo u rječniku stranih riječi. Ovaj pojam je negdje iscrpnije, bolje, potanje obrađen, a negdje tek dotaknut.

Obzirom na korijen, riječ je (od latinske riječ *cardo*, *cardinis*, a značenje je riječi ono što u hrvatske riječi *stožer*, a to znači na čemu nešto stoji. Uz riječ *stožer* ima značenje i šarka, a to je ono što nosi onu stranu vrata gledano vodoravno suprotno od brave, od onog čime se vrata zatvaraju. U biti, dakle, nešto što je glavno. I po ovom dolazi, izlazi, kardinal je nešto, što je veoma važno, a pošto se radi o živom ljudskom biću, onda je kardinal glavni u Crkvi rimokatoličkoj uz papu ili ispravnije, zbor kardinalski uz papu je glavno upravno tijelo u Crkvi.

Tko je onda kardinal?

Kardinal je u Crkvi rimokatoličkoj uz papu glavni nositelj časti, a kao član kardinalskog zbora i vlasti. Veoma često mnogi je od njih na određen način ono što je ministar u određenoj svjetovnoj vlasti u pitanjima pojedinih dijelova stvarnosti rimokatoličke Crkve, kao što su pojedine Kongregacije. Kardinal je najredovitije i ministar vanjskih poslova papinske države Vatikan, makar, zna se to nije obvezatno.

Od kada postoji kardinal kao čast i vlast u Crkvi rimokatoličkoj?

Kao pojam, riječ kardinal možemo pratiti do u VIII. stoljeće. Tada su kardinali bili župnici grada Rima i bilo ih je 25.

Izrazito izuzetnu čast i vlast u Crkvi imaju već u XII. stoljeću. Naime, od tada jedino oni sudjeluju u biranju novog pape, kada papa umre.

U početku su kardinalsku čast obnašali mahom svećenici, ali bilo je biskupa i civila. Zanimljivo je da i danas postoji ta mogućnost da kardinal postane netko iz raznih stupnjeva svećeničkog reda. Sedam suvremenih kardinala, iz tih raz-

loga, nosi naslov kardinal-dakon.

Do vremena pape Siksta V. broj im je narastao na 70 i tako je taj broj stajao do 1958. Tome je bilo tako jer u Evanđelju sv. Luke, glava deseta, redak prvi gdje piše: "Poslije toga Gospodin izabra drugu sedamdeseticu te ih poslao po dvojicu pred sobom u svaki grad i mjesto kamo je kanio doći". Lk. 10, 1.

Od 1958. broj se do sada popeo na preko 160 trenutno živih kardinala. Do poslije drugog Vatikanskog koncila svi su bili međusobno u svemu jednaki, osim ako je tko bio za nešto, napose kao osoba, zadužen. Od drugog Vatikanskog koncila došlo je do određenih, mogli bismo reći, stvarnih promjena koje nastaju u određenim trenucima njihova života, obzirom na njih i njihov položaj. Te promjene su u biti sljedeće:

1. Kao biskupi ili nadbiskupi sa navršenom sedamdeset i petom godinom podnose ostavku papi, a on im je usvaja odmah ili već kako komu.

2. Pošto se kardinali općenito dijele na a) kurijalne, a to su oni koji ne upravljaju biskupijom ili nadbiskupijom makar imaju taj status, u tom su stupnju i časti crkvene hijerarhije, nego su trajno u Rimu i rade u Papinskoj kuriji, najčešće kao neki voditelji pojedinih odjela. S njima biva kako biva i oni čak najredovitije ne dočekaju na tim položajima ni sedamdeset i pet, ali na ostavku nemaju posebne dužnosti, b) residen-

cijalne biskupe ili nadbiskupe koji imaju dužnost podnijeti ostavku o čemu papa odlučuje kada će i kako biti usvojena.

3. Svima kardinalima ostaje pravo biranja pape do navršene osamdesete godine kada ostaju bez toga prava. Pošto se, bar u novijim vremenima, najredovitije papa bira između onih koji su u konklavama, mala je vjerojatnost da bude izabran netko od kardinala ili biskupa izvan konklava.

Što je općenito oznaka i stvarnost oko pojma kardinal makar zakon nije

1. Ako jedna biskupija ili nadbiskupija ima uzastopno tri kardinala onda ona

postaje po nekom običajnom zakonu kardinalska, makar to ne mora biti. Kod nas Hrvata, na primjer, sada je Kuharić treći neprekidno u nizu iza Stepinca i Šepera i imamo se razloga nadati da će i Kuharićev nasljednik to biti.

2. Najredovitije je kardinal, ukoliko, postoji u jednoj zemlji, predsjednik Biskupske konferencije te zemlje, a u novijim vremenima često se događa da papa imenuje i nekoga kardinala koji je rezidencijalni biskup za neku komisiju, kao glavnog, kao što je već učinio s našim kardinalom.

4. Uvijek je to bila ogromna čast pa zato kardinali i nose naslov, pojedinac eminencija, a kao skup ili množidba eminencije. U nas Hrvata uobičajena je titula, naslov Uzorit, s čestom formulacijom "Njihova uzoritost".

5. Među kardinalima postoji i dan-danas određena brojnost, posebice po nekoj vrsti naziva pa tako, na primjer, uvijek je sedam kardinala dakona, a oni su uvijek biskupi ili nadbiskupi sedam glavnih crkava grada Rima.

Neke stvarnosti koje se naročito u najnovijim vremenima vežu uz kardinala-kardinalsku čast

U novijim vremenima često se događa da papa imenuje određenog kardinala ne samo zbog iskazivanja časti njemu i njegovu djelu kao takvom, nego to zna biti vezano čak i

jako često kao podupiranje nečega i opiranje nečemu.

Na primjer smatra se da su: Slipi, Mindszenty, Višinski, Stepinac i još neki imenovani, uz ostalo, i kao zaslužni u otporu komunizmu. U imenovanju današnjeg našeg kardinala, smatra se da, uz osobne zasluge nadbiskupa Vrhbosanskog Vinka Puljića, velik udio ima i izražavanje papine podrške državi Bosni i Hercegovini. Tu je svakako uvijek uključeno i iskazivanje počasti povjerenom stadi pastirovu preko imenovanja pastira kardinalom.

Asad kako se postaje kardinal, kako se biva imenovan, promaknut, unaprijeđen u ovu čast, na ovaj pločaz?

Kao najvažnije treba znati da to papa čini po svojoj savjesti, svom uvjerenju ni od koga negovoren, a pogotovo prisiljen.

Obzirom na način kako to papa objavljuje uobičajena su dva načina:

Prvi način je da najavi da će imenovati odmah i objavi ime osobe. Drugi način je da papa objavi da je to odlučio, ali ime ne objavljuje. Za ovaj drugi način se kaže da je papa imenovao kardinala in pectore, a prevelo bi se u prsima, srcu, duši. Vjerojatno je mnogo tko i umro a da nije ni sam saznao da je odluka papina pala na njega.

Čin proglašenja papa vrši u tajnom konzistoriju, najbolje bi bilo reći u savjetu koji je tajan a obavlja ga s kradinalima za razliku od javnih konzistorija. Konzistorij je ime velike palače u kojoj se sastajalo za rimskih careva Karso vijeće, a kasnije Papino vijeće.

Posebne odjevne oznake kardinala su:

1. Kroj odjeće je biskupski.
2. Boja odjeće je purpurna (ljubičasto-crvena).
3. Preko odjeće je kardinalski plašt.
4. Na glavi imaju šešir pomalo osobitog kroja.

Kada su, kardinal kao pojam, i od njega izvedene imenice ušle u upotrebu?

Najčešće se može doživjeti da se za nekog kaže da je napravio kardinalnu grešku, dakle veoma krupnu, opasnu, veliku grešku.

Poslije kardinalne greške često se kaže da je stvar ili neka činjenica, nešto kardinalno važno ili slično.

Na kraju smatram prirodnim reći: Za kardinala Boga i papi hvala, i, čestitajući kardinalu, zamoliti Boga da i kardinalu povjerenost stado, i on sam, i cijela BiH imaju što više koristi.

One generacije koje sam upamtio rekli bi kao želju kardinalu: Na mnogo ljeta! Živio!

Prigodom imenovanja novog kardinala papa izgovara sljedeće riječi: Investio te de Papato Romano ut praesis urbi et orbi - Zaodjevam te rimskom papinskom čašću da budeš na čelu gradu i čitavom svijetu. To se kratko naziva obavijest Urbi et Orbi - Gradu Rimu i zemaljskom kragu.

Fra Marko Štekić, kapelan

Naša baština Mučenik vjere

"Sveci nam pružaju sliku divnog djelovanja Boga u Crkvi i ljudskog prihvatanja Božjih darova. Crkva je u sebi sveta, jer živi život Boga, a sveci koje ona daje kao cvjetovi su stabla čiji se sok u njima otkriva. Jer svijet je žedan i željan Kristove ljubavi - Krist je nada svijeta. Stoga čudo koje svijet čeka od kršćana, čudo koje je sposobno obratiti ga, čudo koje mu je potrebno kao Samaritjanki voda živa ili kruh i riba onome mnoštvu iz Evanđelja - treba da bude čudo naše aktivne ljubavi iz koje zrači prisutnost Kristova. Budući da smo mi članovi otajstvenoga tijela Kristovoga, trebamo poput svetaca živjeti od Krista i za Krista i kao takovi davati ga svijetu".

Riječi su ovo šibenskog biskupa msgr. Josipa Amerića, jednoga od najzaslužnijih za proglašenje bl. Nikole Tavelića svetim, što opet za cijeli hrvatski narod ima posebno značenje. Jer, hrvatska je povijest golemim svojim dijelom ispisana mučeništvom. Kroz mnoga je stoljeća, hrvatski narod morao stajati na braniku svoje slobode, kulture a zasebice svoje vjere, čime je još daleke 1519. godine od Svetoga Oca Leona X. zaslužio počasni naziv AN-TEMURALE CHRISTIANITATIS. Za najuzvišenije ideale svoje vjere, bezbroj je hrvatskih sinova i kćeri žrtvovalo i svoje živote. Život jednoga od njih, čiji blagdan svetujemo 14. ovog mjeseca, možda na najbolji način simbolizira mučenički život naroda iz kojega je ponikao.

Sveti Nikola Tavelić, prvi kanonizirani svetac-mučnik, rođen je 1340. g. u Šibeniku. Potječe iz ugledne obitelji šibenskih Tavelića, od koje je primio dobar kršćanski odgoj. Vrlo rano, u cvijetu mladosti, ostavljajući drugima prolaznost ovozemaljske slave i odlučivši da svoj život posveti Kristovoj vjeri, stupa u Franjevački red, postaje član "Provincije Slavonije".

U 25-oj godini života, nakon godine kušnje te završenih filozofskih i teoloških nauka, fra Nikola postaje svećenikom a sa 30-tom, poput svoga božanskog Učitelja, počinje njegov javni život kao misionara u Bosni. Vrijeme je to vrlo nesređenih prilika, kada su krivovjernici, shizmatici, ugrožavali katoličku vjeru u ovoj zemlji. Bez obzira na neke povijesne nedorečenosti svom vremenu, sigurno je da su ti krivovjernici potkopavali temelje istinske vjere, odbacivali svete sakramente, štovanje svetih, rušili crkve i oltare, ništili križeve i svete slike. Papa je često pozivao biskupe i redovničke starješine da u Bosnu šalju misionare kako bi obračali zalutale a u vjeri utvrđivali pravovjerne. Misionarska je služba u Bosni povjerenja 1327. g. samo franjevcima. U zasebno utemeljenu redovničku zajednicu - bosansku vikariju, dolazila su braća iz različitih provincija Reda kao misionari. Među njima je i fra Nikola Tavelić, koji je vršeci svoju misionarsku službu, ostao u Bosni punih 12 godina. Nisu poznata sva mjesta u kojima je boravio, pa mu svakako treba pripisati veliki dio uspjeha koje su bosanski misionari franjevci postigli na obraćenju oko 50.000 krivovjercera i još većeg broja onih koje su u vjeri utvrdili.

Nakon službe u Bosni, dobivši od starijih dopuštenje, fra Nikola se pridružuje svojoj ranije nastanjenj braći u Svetoj Zemlji. Naime, Sveta Stolica je 1342. g. povjerila u Palestini

brigu za sveta mjesta franjevcima. Ni malo slučajno. I Sv. Utemeljitelj franjevačkog reda oduvijek je privlačila želja za posjetom mjestima koja su Isus i Marija svojim stopama posvetili. Dužnost franjevaca bila je čuvati svete zgrade, vršiti službu Božju, brinuti se za duhovne potrebe palestinskih vjernika, primati hodočasnike i dr. Vodeći tamo krepostan i svet život, kao primjer drugima, trebali su osvajati duše za istinsku vjeru. Skupa sa fra Deodatom iz francuske akvitanke provincije, fra Nikola je u Jeruzalem došao 1383. g. Nastanili su se u jednom od dva franjevačka samostana, u onom na Sianu, gdje su već boravili fra Petar iz provincije Narbona i fra Stjepan iz provincije Gonoa. Njih četvoricu će od tada povezivati ista sudbina u životu, smrti i slavi.

Dolazak u Svetu Zemlju, fra Nikoli predstavlja vrhunac ispunjenja životnih želja. Tu, na Svetome tlu njegovi dani prolaze u molitvi, vršenju pokorničkih vježbi, obavljanju svetih čina a posebno u razmatranjima o tajnama Utjelovljenja i Otkupljenja. Provodeći svet i krepostan život u samostanu, on često razmišlja što se sve zbiva u Svetome Gradu, izvan zidova samostana. Žalostilo ga je što Saraceni, kao gospodari Svete Zemlje, provode razvratni život na mjestima koja je Sin Božji posvetio i svojim znojem i krvlju natopio. Vrlo često i nadugo razgovara sa svojom braćom o tome. Rada se nesavladiva želja da Saraceni propovijeda Evanđelje i obrati ih na pravu vjeru bez koje nema spasenja. Iako svjestan svih teškoća i opasnosti za vlastiti život, fra Nikola sa trojicom svoje braće fra Deodatom, fra Petrom i fra Stjepanom, odlučuje se, nakon posebne priprave za to, na korak koji će mu označiti put ka slavlj mučeništva. Njihovoj odluci nitko

se od ostale braće u samostanu nije usprotivio. Svi su bili uvjereni kako je propovjedanje evanđeoske istine Saraceni ne samo dopušteno, nego kako će to Bogu biti posebno milo. Uostalom, prvi apostoli, a i svi drugi vjeronjesci poslije njih išli su među nevjernike pa i živote svoje žrtvovali za vjeru. Sv. Franjo pak, osobno je u Pravila reda unio posebno poglavlje za one koji bi htjeli ići baš među Saracene kao propovjednici.

Na blagdan Sv. Martina 11-ti studenoga 1391. fra Nikola i njegova tri brata, noseći svitke papira sa svojim govorima na arapskom jeziku a ispisanim latinskim slovima (nisu dobro poznavali arapski), izdoše u grad da Saraceni kažu kako sa njima žele razgovarati "o stvarima vrlo korisnim i sponosnim za njihove duše". Doživjeli su od svjetine linč, bačeni su u tamicu pod zemlju, gdje su bez hrane i vode proveli 3 dana u užasnim mukama. Četrnaesti studenoga, na javnom trgu, pred oko 30.000 Saracena (bio je vjerski blagdan), obavljen je "sudski proces". Poslije upornog odbijanja da zanjefu Kristovu vjeru, predani su bijesnom mnoštvu naoružanom mačevima i noževima. Izmrvareni i iskasapljeni bačeni su u ogranj. No drva su izgorjela, ogranj se ugasio a tijela njihova su ostala nesagorjela. Niti nova drva, niti novi ogranj nisu uspjeli da sagore njihova tijela. Saraceni silno iznenađeni, no obratili se navi htjeli, tajno zakopaše njihova tijela.

Svjedoci njihova mučeništva bili su franjevci iz samostana (njih 12), mnoštvo kršćana iz Jeruzalema i hodočasnika. Mnogi su od njih napisali izvješća o ovome događaju. Potpunih izvješća sa potpisima svjedoka od danas se očuvalo pet. Jedno je takvo i u Šibenik stiglo. Svetačko se štovanje fra Nikoli i braći, među franjevcima počelo iskazivati odmah nakon njihove smrti, što se može zaključiti iz Franjevačkog brevijara pisanog 1411. godine koji se čuva u samostanu franjevača-konventualaca u Šibeniku. No oko potpune proslave kao Kristovog mučenika, kao i oko proglašenja fra Nikole svetim, temeljito se počelo raditi oko 500 godina nakon njegove smrti. Šibenski biskup Tosko ustanovio je zasebnu komisiju koja je trebala ispitati mučeništvo i štovanje bl. Nikole. Komisija je 24. 11. 1881. g. donijela zaključak - bl. Nikola Tavelić je pravi Kristov mučenik. Sveta kongregacija obreda je to potvrdila 25. 5. 1889. g. a Papa Leon XIII. odobrio štovanje. 17. 5. 1890-te, Papa je šibenskom biskupu dopustio slaviti blagdan bl. Nikole s oficijem i misom, a nakon toga je takvo

štovanje dopušteno provinciji franjevača-konventualaca. Svetkovanje je na cijeli Franjevački red protegnuto 28. 5. 1898-e godine.

Štovanje bl. Nikole se naročito počelo širiti 1937. godine u svim našim biskupijama, gdje je dopušteno podizanje oltara na njegovu čast i izlaganje njegovih slika javno. To je period u kome su podignuti oltari Blaženika i izložene njegove slike u oko 1000 crkava ne samo kod nas, nego i u mnogim mjestima u svijetu gdje žive Hrvati. Iste godine svečano je posvećen oltar bl. Nikole u Crkvi sv. Ćirila i Metoda u Jeruzalemu. Za ovo posvećenje vezan je jedan događaj u nas. Istoga dana i sata kada je oltar posvećen, u Požezi je ozdravila mala Franciska Engelman od teške bolesti. Godine 1939. još više nas je približila konačnoj proslavi našega Sveca. Tad je 8 hrvatskih nadbiskupa i biskupa uz suglasnost ostalih sa 250 hodočasnika i 2 predstavnika tadašnjeg političkog vodstva hrvatskog naroda, na čelu sa nadbiskupom zagrebačkim Alojzijem Stepincem, u svečanoj audijenciji, 14.-og studenog na blagdan bl. Nikole, predalo Papi Piju XII. predstavku da se bl. Nikola ekvipolentnom kanonizacijom proglasi svetim. Papa je obradovan posjetom obećao da će to učiniti. Kanonizacija je trebala biti 1941. kada se hrvatski narod spremao proslaviti 1300-tu obljetnicu svojih veza sa Svetom stolicom. No, drugi svjetski rat bio je uzrokom što se ni proslava niti kanonizacija nisu održali. Nakon završetka rata pitanje kanonizacije opet se pokreće. Za to su posebice zaslužni šibenski biskup msgr. Josip Amerić, postulator msgr. K. Zorić, vicepostulator o. A. Crnica, o. D. Mandić, o. B. Pandžić i drugi. Naročito je velika zasluga prvoga, koji je načinio toliko napora oko kanonizacije našega sveca, da ga je Papa osobno nazvao "Mučnikom kanonizacije".

Konačno, u Bazilici sv. Petra u Rimu, 21. lipnja 1970. u 10 sati, Svemoguću i nadasve dobri Bog, smilovao nam se i preko svoga predstavnika na zemlji Pape Pavla VI., podario nam je prvog sveca našega naroda. Tome događaju prisustvovalo je mnoštvo hodočasnika iz svih naših krajeva. Njihova kršćanska ozbiljnost u ponašanju, pobožna pjesma, i izgled bili su uzor za sve ostale prisutne na ovoj svečanosti. Da je veliki pjesnik Dante Alighieri opet mogao u to vrijeme biti prisutan, sigurno bi kao i ranije u svojoj Božanskoj komediji (Raj XXI-103-111) ovjekovječio nadzemaljske zanosne ljubavi u nebeskoj slavi promatrajući upravo hodočasnika-čovjeka iz Hrvatske.

Na kraju ovoga moga skromnog doprinosa štovanju sv. Nikole Tavelića, riječi njegovog "Mučenika kanonizacije": "Sveti Nikola Tavelić" je jedan od cvjetova Kristove Crkve. Njegova svježina i ljepota i danas je prisutna u ovozemnoj Crkvi, te nas potiče da i mi kršćanski rastemo i druge podizemo, te se nikada ne uskolebamo u vjeri i nasljedovanju Krista, pa i uz cijenu najvećih žrtava".

Sveti Nikola, ponosu Kresimirovog grada i svih nas, zagovaraj nas kod Gospodina!

Josip Velle

Tri državna prvaka

U obitelji Športskog društva "Zrinski" u Tuzli djeluju i takmičarske snage odmjeravaju: nogometaši, stolno-tenisači, šahisti, kuglaši, košarkaši i rukometaši. U takmičarskoj 1994. godini od šest momčadi tri su se popele na postolje državnog prvaka i po tome je Športsko društvo "Zrinski" najuspješnije u Tuzlansko-podrinjskoj veležupi, a najvjerovatnije i u Bosni i Hercegovini. Sportska panorama "Hrvatskog Glasnika" djelomice odgovara na pitanje što su to činili, čine i postigli športisti "Zrinskog" u Tuzli.

Stolni-tenis: Stolnotenisačice "Zrinskog" su prvakinje BiH za 1994. godinu, a Sandra Kitić je prvakinja BiH u pojedinačnoj konkurenciji. Kao reprezentativka Bosne i Hercegovine nastupila je u Luksemburgu na turniru "Europa - TOP 12".

Uspjehom izuzetnim takmičarskim rezultatima ljubitelji celuloidne loptice i reketa, nisu dobili i još uvijek ne mogu dobiti termine za treninge u Stolnoteniskom domu "Kreka", pa se za treninge dovijaju na razne načine.

Šah: Od početka rujna 1993. godine, kada je ponovno počeo sa radom šahovski klub "Zrinski" takmičari ove ekipe su na svim zvaničnim natjecanjima osvajali prva mjesta. Odmah, u rujnu 1993. godine, postali su prvaci tuzlanske općine. U listopadu iste godine osvojili su zlatnu medalju na Ratnim olimpijskim igrama Bosne i Hercegovine. U veljači 1994. godine internacionalac Rade Milovanović postaje prvak BiH, a u srpnju iste godine šahisti "Zrinskog" na prvenstvu Tuzlansko-podrinjske veležupe od 30 mogućih osvajaju 29,5 poena i zauzimaju prvo mjesto. U listopadu ove godine šahisti "Zrinskog" postaju i ekipni prvaci Bosne i Hercegovine, a prva ploča ekipe Rade Milovanović trebao bi od 4. do 16. prosinca ove godine nastupiti i na Šahovskoj olimpijadi u Moskvi.

Uz vrhunski, dužna pozornost posvećuje se i masovnom šahu, pa je u osnivanju sekcija kluba u Husinu, a uskoro i u Doknju. Svi zainteresirani za formiranje sekcije mogu se obratiti na telefon Društva 221-722, a uz osnivanje sekcija uskoro će početi sa radom i škola šaha za mladež.

Paralelno sa zvaničnim takmičenjima šahisti ovog kluba organiziraju i takmiče se na vikend turnirima u brzo-poteznom šahu koji se održavaju u Hotelu "Bristol".

Kuglanje: Od početka rujna 1994. godine na takmičarskoj sceni nalaze se i kuglaši "Zrinskog". Krajem listopada ove godine, na seniorskom prvenstvu BiH postaju prvaci države. U pojedinačnoj konkurenciji na ovom takmičenju Zlatko Novaković je bio drugi, a drugo mjesto u konkurenciji parova osvojili su Franjo Pavičić i Zlatko Novaković.

Košarka: Obzirom na to da se u prvoligaškom odmjeravanju snaga na području Tuzlansko-podrinjske veležupe bodovi "Sloboda-Dite" ne zbrajaju, odnosno ekipa se takmiči bez konkurencije, svi su izgledi da košarkaši "Zrinskog" osvoje prvo mjesto u ovoj ligi.

U obitelji Športskog društva "Zrinski" košarkaši su momčad sa najjačom kadrovskom i materijalnom osnovom. Kada je riječ o materijalno-financijskoj osnovi ova družina je rješenje našla u samofinanciranju, odnosno u osnivanju Poduzeća "Zrinski-basket", pa s pravom mogu mirnije gledati i u sutrašnjicu.

Rukomet: Rukometni klub "Zrinski" postoji nešto više od jedne godine i dosta uspješno se nosi sa teškim materijalno-financijskim problemima. Uspjehom tim nedaćama uspješni su i u natjecanju među klubovima Prve lige Tuzlansko-podrinjske veležupanije, pa očekuju plasman u gornji dio takmičarske ljestvice.

Nogometni klub "Zrinski" Tuzla

Kriza prohujala s vihorom

Nogometnu momčad "Zrinskog" u Tuzli, poglavito, čine igrači iz grada, a riječ je o najmlađoj ekipi u drugoligaškoj skupini Tuzlansko-podrinjske veležupanije.

Rad Nogometnog kluba "Zrinski" u Tuzli obnovljen je nakon višedesetljetne pauze, početkom kolovoza 1993. godine. U prvoj takmičarskoj sezoni nogometaši su dostojno branili boje kluba u prvoligaškom nadmetanju Tuzlanskog okruga. Uspjehom brojnim materijalno-financijskim i kadrovskim teškoćama nogometaši "Zrinskog" su se probili u gornji dio takmičarske ljestvice Okruga Tuzla.

Nakon, moglo bi se reći, sjajnog starta nastupila je kriza u ovoj sportskoj ekipi, pa se obnovljeni tim sada nadmeće u drugoligaškom društvu Tuzlansko-podrinjske veležupe. Nakon devet odigranih kola momčad se nalazila oko sredine takmičarske tablice, ali je i to više nego dobar uspjeh ako se zna i to da je riječ o družini sa najmlađim igračima. Inače u timu su poglavito igrači iz grada, a poznavaoći prilika u nogometu tvrde da se radi o veoma perspektivnoj ekipi. U Klubu nam vele da je kriza prohujala sa vihorom, a novi start u ligaškom takmičenju pomogli su prijatelji, nogometaši, iz "Slobode", "Zmaja", "Tuzla-Argenta" i "Bosne" iz Doknja, darujući im sportsku opremu, pozajmljujući im igrače i ustupajući igralište za treninge i odigravanje utakmica. A kao generalni sponzor Športskog društva "Zrinski" pomoć je pružilo i Poduzeće DO "Soli" Tuzla, te Privatno poduzeće "GS-eksport" Tuzla.

U Klubu tvrde da uz mladu i perspektivnu momčad imaju i dobrog trenera, a to je Zoran Blažević Čiro, te još dodaju da je za

ponovni rad nogometne momčadi "Zrinski" najzaslužniji Anto Pranjic, predsjednik Športskog društva "Zrinski" i privremeno predsjednik nogometašima.

Radi podrobnije informacije ljubiteljima nogometa treba reći i to da nogometaši "Zrinskog", kao domaćini, utakmice odigraju na pomoćnom igralištu Stadionu "Tušan", a susreti se održavaju, ubrzanim tempom, svake srijede i subote.

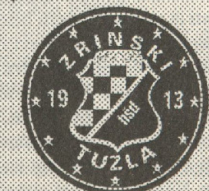

Posljednja vijest

Milovanović treći u Đakovu

Na tradicionalnom velemajstorskom turniru šahista u Đakovu, održanom od 4. do 12. studenog 1994. godine, nastupio je i internacionalni majstor Rade Milovanović, član Šah-kluba "Zrinski" iz Tuzle. U konkurenciji 78 takmičara Milovanović je podijelio treće do petog mjesto, sa 6,5 osvojenih poena, dok prvo i drugo mjesto pripadaju Hulaku i Zeliću, koji su osvojili po sedam poena.

Nakon što je u susretima sa dvojicom prvoplasiranih šahista uknjižio pobjede, očekivalo se da Milovanović na ovom turniru osvoji velemajstorski bat, ali mu je ta titula pobjegla za samo pola poena.

RAT, ŽRTVE, DOSTOJANSTVO

Potresi, poplave, gradanski rat, demonstracije, suzbijanje pobuna, bombardiranja, nesreće, prirodne ili industrijske katastrofe, sve su to događaji koji zauzimaju prvo mjesto u vijestima širom svijeta.

Neki su rezultat sudbine ili neopreza, drugi su hotimična čovječja djela, poput rata. Svi imaju zajednički naziv - patnja. Patnja uvijek nevinih žrtava.

Kada je čovjek uzročnik patnje drugog čovjeka, vrlo se brzo dolazi do granica dostojanstva. Taj je odnos pogrešan u slučaju rata koji znači razaranja, smrt, ranjavanje tijela ili duše. Gdje se treba zaustaviti ratnik nasuprot drugog nad čijim životom i smrću zadržava pravo? Isto kao što kažu da sloboda jednog čovjeka prestaje tamo gdje počinje sloboda drugoga, ne bi li se moglo reći da dostojanstvo onoga koji posjeduje moć (DE IURE ili DE FACTO) prestaje kada on zadre u dostojanstvo svoje potencijalne ili zbiljske žrtve?

Već 135 godina, otkada je rođena ideja Crvenog križa, muškarci i žene se bore, ali na drugom frontu - za dostojanstvo žrtava rata. U početku onoga što nazivamo Međunarodnim crvenim križem nalazi se jedan Ženevljanin, Henry Dunant, koji je zaprepasten onim što je vidio za vrijeme bitke kod Solferina (u Italiji) u lipnju 1859., iskoristio svoj spisateljski dar i svoje vizionarske sposobnosti kako bi privukao pozornost svijeta na sudbinu boraca, nepravedno prepuštenih sigurnoj smrti u nedostatku osnovne njege, i u nedostatku minimuma čovječnosti.

U svojoj knjizi "Sjećanje na Solferino", H. Dunant predlaže dvije temeljne ideje; s jedne strane da se u vrijeme mira organiziraju dobrovoljna društva čiji bi jedini zadatak bio da pružaju pomoć i potporu vojnicima, svih vojski, ranjenih u borbi, a s druge strane, znajući dobro kako je bolje spriječiti nego liječiti, usvajanje određenih normi ponašanja od strane država i njihovih vojski, koje bi ograničile patnje nastale uslijed rata.

Od 1859. g. zajednica država se povećavala, najčešće nakon brojnih ratova. Usporedo s time, širile su se i Dunantove ideje budući da, nakon stvaranja "Međunarodnog komiteta Crvenog križa" 1864. g., društva pomoći i potpore, danas nazvana nacionalna društva Crvenog križa ili Crvenog polumjeseca, postoje gotovo svugdje, okupljena u okviru Međunarodne federacije od 1919. godine.

Međunarodni pokret Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, to je danas više od 200 milijuna dobrovoljaca širom svijeta, koji djeluju u okviru 165 nacionalnih društava, koja također djeluju kao pomoćni organi zdravstvenih službi (sakupljanje krvi, Hitna pomoć, itd...). Federacija, koja okuplja nacionalna društva, se u vrijeme mira bavi koordinacijom njihovog međunarodnog djelovanja u okviru programa razvoja ili u slučaju velikih katastrofa.

Međunarodni komitet Crvenog križa ostao je vjeran svojim počecima te djeluje isključivo u situacijama oružanih sukoba, međunarodnih ili unutrašnjih, ili pak u situacijama nemira i unutrašnjih napetosti.

MKCK, sa sjedištem u Ženevi, u Švicarskoj, je začetnik i zaštitnik Ženevskih konvencija iz 1949. i njihovih dodatnih protokola (1977.), za koje je prvi nacrt izraden daleke 1864., što je bila izravna posljedica drugog Dunantovog

prijedloga (koji je za svoje djelo 1901. g. primio prvu Nobelovu nagradu za mir).

Poput cjelokupnog pokreta Crvenog križa, MKCK provodi svoje djelatnosti slijedeći sedam temeljnih načela od kojih su najvažnija:

- Humanost (pomoći onima koji pate, braniti njihovo dostojanstvo i raditi na postizanju mira među ljudima)

- Nepristranost (pomoći svim žrtvama bez ikakve diskriminacije vezane uz rasu, nacionalnost, vjeru ili nazore)

- Neutralnost (ne upuštati se u rasprave ideološke, etničke ili političke naravi koje su prvobitni uzrok oružanih sukoba)

MKCK je dakle neutralna humanitarna organizacija, nepristrana i neovisna o bilo kakvoj nad-međunarodnoj ili vladinoj organizaciji kao što su ujedinjeni narodi u New Yorku ili Europska unija (koje su nastale mnogo kasnije).

MKCK posjeduje mandat na temelju Ženevskih konvencija i dodatnih protokola koje su potpisale i ratificirale gotovo sve države. On vrši svoju djelatnost isključivo u dogovoru s političkim i vojnim vlastima države u kojoj se nalazi.

U šezdesetak zemalja u kojima trenutno djeluje, MKCK provodi iste djelatnosti, prema istim kriterijima, pazeći uvijek na povjerljivost, koja mu jedina omogućuje da zadobije povjerenje svih zaraćenih strana:

- Zaštita ratnih zarobljenika, civilnih i političkih zatočenika

- Središnja služba traženja (poštanska služba poruka Crvenog križa, spajanje obitelji razdvojenih uslijed sukoba, traganje za nestalima)

- Humanitarna pomoć u Hrani i drugim nužnim proizvodima u hitnim slučajevima za najugroženije skupine u vrijeme rata (stariji ljudi, djeca, bolesnici, manjine, prognanici ili izbjeglice)

- Medicinska pomoć u opremi i ratnoj kirurgiji, lijekovi, liječničko osoblje - medicinske sestre i liječnici, te također program pročišćavanja vode (dezinfekcija, potrebni uređaji)

- Širenje ideja pokreta Crvenog križa, načela djelovanja, te posebice, Međunarodnog humanitarnog prava među različitim skupinama (lokalni Crveni križevi, vlasti, sveučilišni krugovi, vojska).

U širenju Međunarodnog humanitarnog prava MKCK je prije svega usmjeren na oružane snage, posebice na časnike zadužene za zapovijedanje i obučavanje postrojbi.

Međunarodno humanitarno pravo je u stvari obezbe koja su države preuzele, ali kada izbije oružani sukob, vrlo im je teško baviti se njegovim širenjem među vlastitim oružanim snagama budući da je to trebalo biti učinjeno u vrijeme mira.

Delegati MKCK, u dogovoru s vojnim vlastima, imaju, dakle, dužnost da organiziraju seminare za časnike putem kojih će predstaviti Međunarodno humanitarno pravo, a konačni cilj tih Seminara je da vojnici budu upoznati s nekim jednostavnim i jasnim porukama vezanim za ponašanje u borbi kao što su:

- Razlučivanje civilnih i vojnih ciljeva

- Poštovanje zaštićenih kategorija

- Razlikovanje vojnih potreba i povreda Međunarodnog humanitarnog prava.

MKCK je zadužen za promoviranje Međunarodnog humanitarnog prava, ali ne i za sankcioniranje njegovih eventualnih povreda.

Priča o tri lažna brata

Bila jednom tri brata. Ili, možda nisu bila prava braća. Možda bijahu polubraća. Možda uopće nisu bili braća? Djeca ne vole razmišljati o moralu svoje majke ako je on sumnjiv. Živjeli su u istoj kući, učili iste škole. Isto su more zvali svojim, isti svijet bijaše im prijateljski i neprijateljski. Tako su im govorili.

Najveći brat bio je ljubitelj vlasti. Učeni ljudi s gnušanjem govore o vlastoljupcima. Iako živimo u vremenu kad vlast svi preziru i izbjegavaju se njome baviti, ipak se neću usuditi citirati mudrace koji pisahu o tome. Možda se slučajno pritajio negdje neki vlastohlepac pa sruje, pomoću laži, podmetanja i prevara, svoj bizantijski san o vlasti. Ali, to je sigurno samo moja paranoična predodžba!

Drugi brat volio je novac. Tako je strašno volio novac, što se kaže, i vjeru bi za njega promijenio. To se samo tako kaže za tog brata, ali, kad se jednom davno završio jedan veliki rat, sva tri su brata vjeru olako mijenjala. Iako su mnogi živjeli drugačije, u narodu ostade uvjerenje da se onda tako moralo živjeti. A nije!

Helem, kao i svi srebroljupci, drugi brat je živio malo izdvojeno. Puštao je da mu se nanose mnoge nepravde i sve olako zaboravljava, sjedeći s vremenom na vrijeme, pred svojom otvorenom seharom.

Treći brat volio je čast. Volio je slavu i kulturu. Hvalio se svojom kulturom koju drugi nisu baš toliko uočavali. U svečanim prilikama davali su mu zastavu da s njom maše. A on je mahao sav predan dok se drugi ne zanesu pa je onda odnekud vadio neki svoj, svima mrski stijeg pa s njim mahao do kraja. Zbog toga su ga smatrali lukavim.

Budući da je najstariji brat vladao, on je stalno uvjeravao one druge kako dobro žive i kako će uvijek tako živjeti. To je radio do te mjere vješto, da i danas, kad je veliki brat pokazao svoje oštre zube, ona dvojica, u svojim najtajnijim snovima, pomisle kako je ono bila vlast koju nije trebalo mijenjati.

Nevjerojatno kao i u svim pričama!

Treći brat se jedanput odlučio pa odmah s početka počeo mahati svojom, drugima mrskom zastavom. To se odmah uočilo i počeo dugi i krvavi rat. Svijet nije mogao da odredi kakav je to rat. Veliki brat je grmio svojim gromkim glasom i "nadiavao" ratu razna imena. Kao da je važno koja će vas glava troglave aždaha pojesti!? O AŽDAJI SE RADI, HEJ BOLAN!

Drugi brat se pritajio u strahu za ono malo crkavice. Pričao je kako je miroljubac, kako nema skrivene zastave, ne voli vlasti, uopće nije pokvaren kao ona dvojica. Pravio se da je on treći brat koji u narodnoj priči uvijek najbolje prođe. Ali nije bio!

U svom bijesu, veliki brat navalio je na drugog brata u želji da ga sasvim uništi. Drugi brat se uplašio, prisjećajući se prošlosti u kojoj je uvijek loše prolazio s velikim bratom. U nevolji, proročanski se pogasiše svjetla i, u jednom trenutku nije se znalo tko koga bije. Prepadoše se komšije i odlučile se umiješati kao savjetodavci. Natjeraše druga dva brata da se ujedine koliko je to moguće i zajedno pobijede prvog, zlog brata. Primorani, u želji da se svjetlo upali i opet se prihvata svoga novca i svojih zastava, braća poslušahu. Ali, pokvareni prvi brat posluži se najstarijim vražjim sjemenom - sumnjom. "To neće moći...", To nije moguće... To je savez na klimavim nogama!" i razna druga tumačenja poletješe kao ubojite strelice. Vrlo opasne i učinkovite. Zbunjena dva brata hodaju svojim krvavim dvorištem i čekaju glasnika koji bi završio ovu priču poznatom rečenicom - I tako su živjeli sretno i berićetno.

M. P.

TOMIĆ ŠIMO

29. 3. 1967 - 2. 11. 1994.

Dragi naš Šimo, prošlo je 15 dana koji dokazuju bolnu istinu da više nisi sa nama, ali u srcima našim vječno ostaješ jer voljeni ne umiru.

Tvoji: sin Zoran, supruga Mirjana, majka Kata, otac Franjo, sestre i zetovi sa djecom

Povratak bez doma

Kući se vratili. A kuće nema.
Pod nebom ničega nema.
A nema ni neba. Sa garišta vrebaju
pljačka i pustinja nijema.
Tri mučne su godine čekali povratka
u paklu tuđih baraka,
u lancima i u dronjcima,
u luđilu muka i mraka.
Tri teške su godine kidali ruke
u groznici kosti i mesa,
i vašili milost pravde i Boga,
al' gluha su bila nebesa.
A njima su nosile avetne ptice
noć skorbuta i zime i glada.
Smrt ih je kosila nemilice
u tamnici vlage i smrada.
Sad traže domaju. Ko pseto bez

doma.
I starci i djeca i žene.
(Muževi ostaše okrenuti k zidu
i lubanje probijene.)
Gdje je naš krov? I gdje je naš
dom?
Izgorješe zidovi do dna.
Ne zvone više domači zvonovi
i nema ni jutro ni podno.
I druga, beskućna povorka traži
osvetu krvi na drumu.
Plamena zvijezdo, kaži im, kaži
put što vodi u šumu.
Jer šuma daje slobodu vuka
i divlji ponos što gori.
Nad garištem pustih, zgaženih
pragova
nov hram se gradi na gori.

Dnevnik jedne povratnice

"Ko zna (ah niko, niko ništa ne zna, Krhko je znanje!)" Cesarić

Povratak u nama budi sentimentalna razmišljanja, sjećanja i uspomene. Raznježimo se tako pa nam se može desiti da kroz naše misli i zapise promakne koja riječ koju, inače, glasno ne bismo ni u bunilu artikurali. Riječ mrska i staromodna, u čije podrijetlo nismo baš najsigurniji, ali sigurno znamo da nije iz "novogovora". Zato je dobro latiti se književnosti pa bilo to poezija ili proza.

Mnogi su pisali o povratku. U duhu trenutka u kojem se nađoh, odlučih se za staroga, dobrog Cesarića. E, baš sam se lukavo dosjetila! Sada se nitko neće usuditi analizirati jezične izraze koje ću uporabiti pišući o povratku. Stihovi iz podnaslova uzeti su iz pjesme "Povratak" (kao što je općepoznato!).

I, - samo treba pogledati! "Ljudi moji, je li to moguće!" Cesarić je napisao dva puta "niko" jedanput "ko". Možeš si misliti! Ako je i od Cesarića, previše je. Baš me ohrabrio!

Samo, lahko je njemu. Pitanje je kako bi se proveo da se prijavi za diskusiju na nekoj od aktualnih sjednica raznih udruga u našem gradu. Neki mladi, nadobudni pravnik, sociolog ili inženjer, upozorio bi ga u "najozbiljnijoj političkoj formi", što bi rekli njihovi učitelji prije par godina. Upozorio bi ga, dakle, da dobro pripazi i konačno nauči svoj jezik. Pokunjeni Cesarić, tražeći indulgenciju, latio bi se Broz-lvekovićeve Rječnika iz 1901. godine, i vidio da smo ustupke počeli raditi još u to vrijeme. Pa i prije, za Maretićeve vremena.

Razočarana, ostavih se Cesarića i na um mi padao jedan pisac iz Amerike. Stari drugovi, bir-vaktile dušebrižnici, stavili su u program naših škola narečenog crnog druga Hjuza i njegovu pripovijetku pod nazivom "Povratak". Strani pisci nisu pogodni za jezična podsjećanja, ali književnost je umjetnost, a umjetnost je slika života, pa rekoh da se podsjetim i vidim nema li štogod aktualnoga.

Dakle, povratnik iz Europe bijaše glazbenik-crnac. Bijeli Amerikanci ob-

jesili su ga o granu drveta jer su bili rasisti, necivilizirani i primitivne svijesti. Godinama smo našim đacima potcrtavali ideju o izopačenoj svijesti zapadnjaka koji uočavaju razliku između bijelih i crnih ljudi i diskriminiraju potonje.

"To je sramota", važno smo zaključivali, "mi takove razlike uopće ne primjećujemo!"

Kod nas su istina, bili samo Romi predstavnici druge rase, a oni su se mogli susresti ispruženih ruku na svim instancama i ispred svih institucija, od mjesnih zajednica i općina do republike i federacije. Nitko ih nije vješao na drveće.

Ili aktualniji primjer: Kod nas, u najnovije vrijeme, predstavnici druge rase obnašaju vrlo visoke funkcije, često kao vojni idejno-politički djelatnici.

Tako je to kod nas tolerantnih i civiliziranih, slavenskih naroda. U našim otvorenim gradovima i selima. Tko je kriv onome glazbeniku - crncu što se vraća u Ameriku! Doći ovdje, to je pravi povratak. A Zapad, njemu treba očitati lekciju iz suživota i multikulturalnog prožimanja. Neka se zasrame. Nalet ih bilo!

Pošto već par godina ne učim djecu, ne znam je li Hjuz još u programu jer aktualnost mu je svevremenska. U novoj interpretaciji postupak prema crncu bi mogao poslužiti kao primjer kako se treba obračunati sa protivnicima. Slavno i viteški! Odustajem od Hjuza!

Ipak, nešto moram zabilježiti. Nešto odgovarajuće. Moje sjećanje je sve nesigurnije. Znam neka djela o povratku sretnih ljudi u sretno zemlje, ali niti je moj povratak, niti moja zemlja iz te kategorije.

I onda, pomalo u strahu pred onima koji će gledati kako je pjesma napisana, a ne što u njoj piše, odlučih se, ipak, da u čast mog povratka, u dnevnik zapišem pjesmu hrvatskog pjesnika Nikole Polića, pod imenom "Povratak bez doma". Zapisujem to u svoju čas i čast svih putnika "Salineatransa".

M. P.

Povijest tuzlanskih Hrvata VII

Seobe Hrvata

Piše: Anto
CIGELJEVIĆ

Već prilikom prvih turskih provala nestalo je svih bijeljinskih samostana. Narod je pobjegao sa svojih vjekovnih ognjišta, a s njim i svećenici.

Tako je bilo i u Labu kod Priboja. Ali stanovništvo i fratri odavdje nisu daleko otišli, i novo naselje nazvali su Labska. Turci su 1533. našli selo Labska, čije se ime vremenom promijenilo u Labucka, kako se danas zove. Redovnici su preživjeli, ali su otišli u Soli, gdje je ranije bio samostan, te ga obnovili, dok je jedan dio ostao sa svojim dotadašnjim stadom, a ostali su se smjestili kod Koraja. To kazuje crkvište na tamošnjem brežuljku Kalatu, uz cestu. Kao i temelji crkve zaronjeni u zemlju. Ovdje su turski popisivači 1533. našli Crkvu sv. Marije i uz nju redovnike.

Zvornički franjevački samostan ostao je, pak, bar do 1533. Svećenici su ga napustili najkasnije 1538. I Crkva sv. Marije i samostan prestali su da djeluju te godine, kada su franjevci napustili grad i odselili u Gornju Tuzlu, jer je u Zvorniku preovladalo muslimansko i srpsko stanovništvo. U crkvu u Gornjim Solima, danas Gornja Tuzla, prenesena je milosna i čudotvorna slika Gospina, gdje je bila sve dok nisu fratri istjerani iz gornjosolskog samostana.

Impresivna je umjetnička slika, ulje na platnu, impozantnih dimenzija, koja potječe iz crkve, a čuva se u muzejskoj zbirci u Zvorniku. Slika se zove "Lebdeći Isus nad starim zvorničkim gradom", a rad je jednog austrijskog časnika.

Inače, Crkva je bila opremljena slikama i drugim vrijednim predmetima. Iz pisanih izvora se vidi da je ovoj crkvi darovan križ u vrijednosti od sedam dukata.

Nestanak katolika u Zvorniku

Sve do 1422., Zvornik je bio u posjedu velikaške obitelji Zlatonosovića. Poslije jedne decenije u kojoj je imao vlastitu samoupravu, 1433. pao je pod vlast despota Đurđa Brankovića, da bi 1460. Turci uspostavili svoju vlast. Usljed intenzivne islamizacije i naseljavanja muslimanskog pučanstva kao i zbog naglog širenja orijentalno-islamskog ambijenta, posebice nakon mohačke bitke i propasti Ugarske, 1526., primjetno se pomijera hrvatsko katoličko stanovništvo prema sjeveru, gdje je bilo kompaktnije, u područja sa jačom hrvatskom katoličkom bazom. Zvornik gubi svoj gospodarsko-trgovački značaj. Dubrovčani ga napuštaju, pa time i franjevci siromaše. Pa ipak, i pored svih nedaća, franjevci, o kojima prva vijest u Zvorniku datira još iz 1375., gdje se u jednom latinskom izvoru ovaj samostan navodi kao Santa Maria in Campo, ostali su u Zvorniku sve do 1533., kada Turci crkvu pljačkaju, ruše i pretvaraju u džamiju. E. Čelebija u svom opisu grada Zvornika 1644. spominje džamiju

Zvornik je imao 185 Hrvata. Prema popisu iz 1931., bilo ih je 177, a već po popisu iz 1948. ni jednog!

Crkvu sv. Marije nasilno su srušili 1947. građani Zvornika. Crkveni zidovi koji su bili djelomično izvedeni od spolija, rimskih nadgrobnih spomenika razneseni su tom prilikom, a njezin građevinski materijal je upotrebljen za izgradnju spremišta žita pored Drine. Tada su nestali i veoma vrijedni natpisi na latinskom jeziku iz rimskog doba, među kojima je čuveni kameni reljef "prokleta Jerina". Tako je ova crkva, podignuta još 1423. i u čijoj su gradnji sudjelovali čuveni primorski graditelji i majstori, uglavnom oniz iz Dubrovnika, zauvijek nestala s lica zemlje!

Isto tako, kao i u Zvorniku, nestali su i Hrvati katolici u Srebrenici. Petnaest godina nakon dolaska Turaka 22% katoličkih sela je opustjelo. Promjene etničke strukture bile su tako nagle, jer se katoličko pučanstvo masovno povlačilo prema sjeveru. Biskup F. Baličević prigodom posjete oko 1600. zatekao je u Srebrenici dvjesta katoličkih kuća, a 1724. u Srebrenici je samo dvadeset katoličkih duša.

Dolaskom turske vlasti, odnosno u njihovim prvim popisima spominje se samo samostan u Srebrenici, što znači da samostan i crkva u Crnči, kao i Crkva sv. Nikole više nisu postojale. Dio ostatka franjevačkog samostana i Crkve sv. Marije u Srebrenici odnijele su vode potoka, dok je drugi dio arheološki istražen i konzerviran. Unutar i izvan crkvenih zidova nađene su zidane grobnice, koje su, prema izvještajima arheoloških iskopavanja, nastale u kasnijim periodima. Pretpostavlja se da je postojeća Hadži-Skenderova ili Bijela džamija, na kojoj se jasno raspoznaju ostaci crkve s odsječnim svetištima i prepravljena zapadna fasada, prvobitno mogla biti Crkva sv. Nikole. Pravokutna dvorana ovog objekta ima po dva pilastira na uzdužnim stranama i gotički svod sa oštrim lukovima. To je ujedno najveća džamija u gradu.

Udruga veterana ZRINSKI, 115. brigade ZRINSKI HVO

OBAVJEŠTAVA

obitelji poginulih pripadnika 115. brigade i ranjene pripadnike brigade da se Udruga preselila u prostorije odjela Boračko-invalidske zaštite općine Tuzla; ured broj 2.

Tajnik udruge radi svakog radnog dana od 09-12 sati.

Obitelji poginulih pripadnika 115. brigade ZRINSKI HVO ostvaruju sljedeća prava:

- Redovna mjesečna novčana primanja u iznosu od 1008 kuna

- Sve obitelji koje do 30. studenog dostave sljedeću dokumentaciju

1. Izvod iz matične knjige umrlih za poginulog;
2. Izvod iz matične knjige rođenih za poginulog;
3. Izvod iz matične knjige vjenčanih za poginulog, ako je bio oženjen, ili za roditelje ako je bio neoženjen;
4. Izvod iz matične knjige rođenih za djecu poginulog.

ostvarit će pravo na isplatu jednokratne novčane pomoći u iznosu od 1000 DEM.

Sve informacije i upute mogu se dobiti u prostorijama Udruge svakog radnog dana od 09-12 sati.

Obavještavamo obitelji poginulih pripadnika 115. brigade ZRINSKI HVO da je Vlada HR HB donijela odluku da se za izgradnju nadgrobnih spomenika poginulim pripadnicima postrojbi HVO-a odobrava isplata novčanog iznosa od 2500 DEM.

O vremenu i načinu isplate biti ćete naknadno informirani.

Obavještavamo sve teško ranjene pripadnike 115. brigade ZRINSKI da će od prosinca 1994. godine početi ostvarivati pravo na mjesečnu novčanu pomoć. Isplata navedenih sredstava teći će od 15. prosinca.

HRVATSKI
1993/1994

061.72

3008309

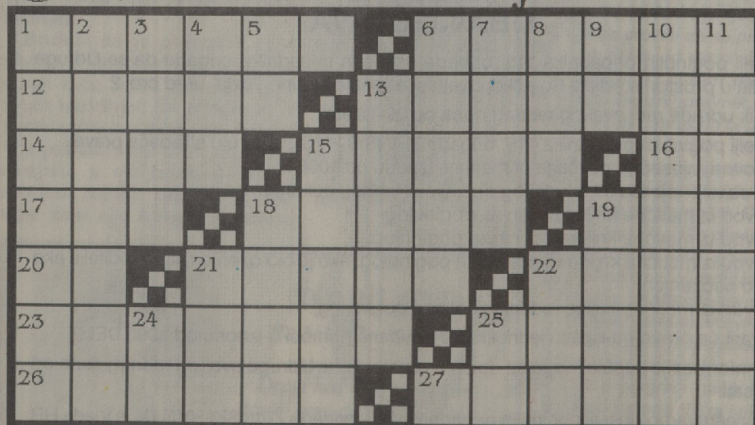
COBISS

**DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSTU
ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I
VANJSKU TRGOVINU
"SOLI" TUZLA**Ul. Rudarska 72, Tuzla
Tel: 075 215-585, 232-221, 233-257/
za inozemstvo:
++385-75-821.111**ZNANJE,
POSLOVNOST,
SIGURNOST,
NAŠA I VAŠA
ORIJENTACIJA U
BUDUĆNOST****SOLI**

MLADEŽ HDZ-a1

**ZA
SVOJE
NA
SVOME**Hrvatska demokratska zajednica
Bosne i Hercegovine
Županijski odbor Soli

Tel: 219-477 za inozemstvo; Tel/fax: ++ 387 75 821 191

GLEDAJTE
STVARI NAŠIM
OČIMA!**Glasnikova križaljka Br.26**

Robert Štraus

GLASNIKOVA KRIŽALJKA BROJ: 26**VODORAVNO:** 1. bunar, 6. naklonost, pomilovanje, 12. odjeljeni dio neke cjeline, 13. žurnalista, 14. igra parova u tenisu, 15. stanovnik Havaja, 16. talijanski prijedlog, 17. vrba (množ), 18. nesvjesna težnja, 19. pregib, 20. dva susjedna slova, 21. raniji egipt. političar, Salah, 22. strano žensko ime, 23. visoki pomorski oficir, 25. vrijedan, 26. crkvena slava, 27. nedoumica.**USPRAVNO:** 1. staze velikih planeta, 2. pripadnici jedne indijske rase, 3. bisage na sedlu, 4. junak epa "Mahabharata", 5. njemački prijedlog, 6. algebarski izraz, 7. muško ime, 8. obličje, 9. osobna zamjenica, 10. naslađivanje tuđim mukama, 11. govornica, 13. američki filozof, Ernest, 15. kem. element, 18. rijeka u Pakistanu, 19. planine, 21. sijed, sur, 22. zemljišna mjera, 24. "magistar", 25. grčko slovo.**RJEŠENJE KRIŽALJKE BROJ: 25****VODORAVNO:** 1. NAOPAK, 6. FENIKS, 12. ALKAR, 13. TALEMAT, 14. UKAZ, 15. BIGAT, 16. RA, 17. TAT, 18. ZATON, 19. MAT, 20. IZ, 21. DORAT, 22. NOVI, 23. KAMERUN, 25. NARAV, 26. ARAFAT, 27. PATENA.**USPRAVNO:** 1. NAUTIKA, 2. ALKAZAR, 3. OKAT, 4. PAZ, 5. AR, 6. FAGOT, 7. ELAN, 8. NET, 9. IN, 10. KARAVAN, 11. STATIVA, 13. TITAN, 15. BARUT, 18. ZORA, 19. MORE, 21. DEF, 22. NAT, 24. MA, 25. NA.**Hrvatski Glasnik**
INFORMATIVNO POLITIČKI DVOTJEDNIK

● Glavni i odgovorni urednik: mr. Ljubomir Aždajić ● Urednik u redakciji: Zvonimir Sučić ● Osnivač i izdavač: HKD "Napredak" ● Redakcija: Ozrenskog odreda bb Tuzla, tel. 23 69 81, Fax 82 14 20 ● Tehničko uređenje i priprema: Hrvatski Glasnik ● Tisak: "GRAFIKA" Tuzla ● Žiro račun kod Kreditne banke DD Tuzla: dinarski: 807020-0/7521-55-00082-3, devizni: 72700-0/7521-07-00008-0 ● Cijena za inozemstvo 3 DEM